

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Abenomika a její vliv na hospodářskou situaci v Japonsku

Abenomics and Its effects on economic situation in Japan

OLOMOUC, 2017, Jiří Kvapil

Vedoucí diplomové práce: Martin Šturdík, M.A.

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Bc. KVAPIL Jiří	Polská 91, Olomouc	F14315

TÉMA ČESKY:

Abenomika a její vliv na hospodářskou situaci v Japonsku

TÉMA ANGLICKY:

Abenomics and Its effects on economic situation in Japan

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Martin Šturdík, M.A. - ASK

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Hlavním tématem práce je analyzování hospodářské situace Japonska v roce 2012 a následné porovnání výsledků analýzy se současným hospodářským stavem. V práci budu formulovat závěry postavené na porovnání stěžejních bodů ekonomického plánu japonského premiéra Abeho a analýzou zjištěných dat.

1. Zajištění zdrojů a sekundární literatury
2. Analýza současné hospodářské situace v Japonsku
3. Analýza stěžejních bodů Abenomiky
4. Porovnání zjištěných dat
5. Formulace závěru, potvrzení/vyvrácení hypotéz

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Sekundární zdroje:

BOTMAN, Dennis, Stephan. DANNINGER a Jerald Alan. SCHIFF. Can abenomics succeed?: overcoming the legacy of Japan's lost decades. ISBN 978-1-49832-468-7.

JÍLEK, Josef. Finance v globální ekonomice. Praha: Grada Publishing, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9.

KAWAI, Masahiro, Yung Chul PAK a Charles WYPLOSZ. Monetary and financial cooperation in East Asia: the state of affairs after the global and European crises. Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-871415-6.

Podpis studenta: .....

Datum: .....

Podpis vedoucího práce: .....

Datum: .....

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité prameny a literaturu.

Olomouc, 3. května 2017

Anotace:

Tato bakalářská práce je věnována abenomice a současné hospodářské situaci v Japonsku. Cílem práce je popsat základní cíle abenomiky a zjistit, zda bylo dosaženo stanovených cílů. V první části práce jsou popsány základy abenomiky. Následuje identifikování zkoumaných ukazatelů a popis jejich historického vývoje do roku 2012. Identifikace jednotlivých ukazatelů je založena na cílech stanovených japonskou vládou na začátku roku 2013. Třetí část práce je věnována analýze současného stavu zmíněných ukazatelů. Poté následuje celkové porovnání a shrnutí analýzou získaných dat s daty z roku 2012. Konečná část práce je věnována vyvození závěrů, zda byla abenomika v jednotlivých oblastech úspěšná.

Počet znaků (včetně mezer a poznámek pod čarou): 97 282

Počet stran: 68

Počet titulů použité literatury: 81

Klíčová slova: abenomika, deflace, trh práce, Japonsko, apreciace jenu, systémové reformy

Na tomto místě bych velice rád chtěl poděkovat vedoucímu práce Martinu Šturdíkovi, M.A., za jeho ochotu, rady a čas, který mi věnoval.

Obsah

Seznam grafů.....	7
Seznam tabulek	8
Seznam zkratk	9
Úvod.....	10
1. Šinzó Abe a jeho politická historie	11
1.1. Abenomika – základy Abeho vize.....	12
2. Deflace, apreciacie jenu, trh práce a soukromý sektor.....	14
2.1. Deflace v Japonsku.....	14
2.1.1. Důsledky deflace v Japonsku	17
2.2. Apreciace jenu	20
2.2.1. Obecné důsledky apreciacie měny	21
2.2.2. Důsledky apreciacie jenu v Japonsku.....	22
2.3. Problémy trhu práce.....	25
2.3.1. Míra participace a dualita trhu práce.....	28
2.3.2. Důsledky nezaměstnanosti a duality trhu práce	30
2.4. Podnikatelské prostředí.....	32
2.4.1. Přímé zahraniční investice.....	32
2.4.2. Korporátní daňe před abenomikou	34
3. Kroky podniknuté k zajištění revitalizace.....	35
3.1. Kroky podniknuté k zastavení apreciacie jenu před nastoupením premiéra Abeho... 35	
3.2. Kroky podniknuté k zastavení deflace a apreciacie vládou premiéra Abeho	37
3.3. Kroky podniknuté ke snížení nezaměstnanosti a vyřešení problémů trhu práce.....	43
3.4. Kroky podniknuté v rámci strukturálních reforem	46
4. Analýza současného stavu sledovaných ukazatelů	48
4.1. Současný stav inflace.....	48

4.2. Současný stav apreciacie jenu	50
4.3. Současný stav nezaměstnanosti a trhu práce	51
4.4. Současný stav podnikatelského prostředí	54
4.4.1. Vývoj přímých zahraničních investic	55
4.4.2. Změna v daňových sazbách.....	55
Závěr.....	57
Resumé	62
Seznam literatury.....	63
Seznam internetových zdrojů	65

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj deflace a inflace v Japonsku od roku 1958.....	15
Graf 2 Vývoj inflace v Japonsku od roku 2012 do roku 2016.....	16
Graf 3 Vývoj úrokové míry v Japonsku.....	18
Graf 4 Vývoj mezd od roku 2008	19
Graf 5 Apreciace jenu od roku 1976.....	21
Graf 6 Příjmy z dceřných společností v zahraničí v %.....	23
Graf 7 Průměrné měsíční mzdy mezi lety 1971–2016	24
Graf 8 Vývoj nezaměstnanosti v Japonsku od roku 1956.....	27
Graf 9 Skok v míře nezaměstnanosti mezi roky 2008 a 2010	28
Graf 10 Míra participace na trhu práce podle pohlaví v % 1974–2010	29
Graf 11 Podíl <i>hiseikišain</i> v %	30
Graf 12 Porovnání toku FDI Japonska s vybranými zeměmi.....	34
Graf 13 Vývoj efektivní korporátní daně mezi lety 2000–2012 v %	34
Graf 14 Vývoj pořizování finančních aktiv do roku 2009–2015 v 100mil. JPY.....	40
Graf 15 Podíl spotřební daně na daňových příjmech v bilion. JPY.....	42
Graf 16 Zvýšení minimální hodinové mzdy od roku 2010 v JPY	44
Graf 17 Stav inflace v průběhu zavádění abenomiky	49
Graf 18 Současný stav inflace (2016/2017).....	49
Graf 19 Vývoj kurzu JPY/USD od roku 2012.....	50
Graf 20 Vývoj kurzu JPY/USD 2016–2017	51
Graf 21 Nezaměstnanost od roku 2012.....	52
Graf 22 Míra zaměstnanosti žen ve věku 15–64 let v %	54
Graf 23 Vývoj efektivní míry korporátní daně	56
Graf 24 SPI inflace podle druhu produktu 2011–2016.....	58
Graf 25 Růst HDP 2012–2016.....	61

Seznam tabulek

Tabulka 1 CPI v Japonsku za rok 2012 v porovnání se stejným měsícem v roce 2011 .	16
Tabulka 2 Vývoj CPI od roku 1973 (base 2015)	18
Tabulka 3 Vývoj % hrubého národního dluhu k HDP.....	19
Tabulka 4 Vývoj měsíčních průměrných mezd od roku 2000 v JPY	20
Tabulka 5 Objem exportu z Japonska v mild. JPY.....	24
Tabulka 6 Chápání pracovní síly podle Ministerstva vnitra	26
Tabulka 7 Tok FDI mezi lety 2005–2013 v mil. USD	33
Tabulka 8 Změna měnové báze 2016 oproti stejnému měsíci v roce 2015 v %.....	38
Tabulka 9 Objem ETF podle investorů 2011–2015 v tis. JPY.....	39
Tabulka 10 Obchodované množství a hodnota ETF.....	40
Tabulka 11 Změna pracovní síly žen do konce roku 2015 v desetitisících	53
Tabulka 12 Populace žen podle pracovní síly v tis. osob	53
Tabulka 13 Změna v participaci žen do konce 2010–2015 v %	53
Tabulka 14 FDI od roku 2013 v mil USD	55
Tabulka 15 Pořadí konkurenceschopnosti firem 2012–2015	60

Seznam zkratek

BOJ – The Bank of Japan

CPI - Consumer Price Index

DPJ - Democratic Party of Japan

ETF - Exchange Trade Fund

HDP - Hrubý domácí produkt

IMF - International Monetary Fund

JGB - Japanese Government Bond

JPY - Japonský jen

J-REIT - Japan Real Estate Investment Trust

QQE - Quantitative and Qualitative Easing

REER - Real Effective ExchangeRate

USD – Americký dolar

ČNB – Česká národní banka

METI – Ministry of Economy, Trade and Industry

Úvod

Cílem této práce je popsat stěžejní cíle abenomiky, historický vývoj vybraných ukazatelů a následně definovat kroky podniknuté japonským premiérem Abem. Cílem této práce je také zhodnotit, zda abenomika účinkuje a zda dochází k slibované revitalizaci japonské ekonomiky.

Abenomika je v současnosti termín, který je známý po celém světě jako politické a ekonomické snažení japonské vlády. V současnosti se soustřeďuje velká pozornost dosaženým výsledkům a dopadům jednotlivých opatření. Jelikož se abenomika a její dopady staly velmi diskutovaným tématem, výsledná analýza a následné porovnání výsledků s historickým vývojem ukazatelů budou přínosem do diskuze velice aktuálního tématu. V rámci tří šípů abenomiky se tato práce bude soustředit převážně na deflaci, apreciaci jenu, trhu práce a podnikatelské prostředí. Premiér Abe se ve svých původních plánech zmiňuje o uvedených tématech, jako o zásadních otázkách, které je nutné vyřešit, aby mohla proběhnout revitalizace japonské ekonomiky, a proto byly problémy a reformy spojené s inflací, trhem práce, apreciací jenu a podnikatelským prostředím zvoleny jako hlavní téma této práce. Japonsko se v roce 2012 nacházelo v ekonomické situaci, kterou lze nazvat nepříznivou. Inflace se pohybovala v záporných hodnotách a jen již delší dobu vůči americkému dolaru posiloval a HDP v roce 2012 nerostl. Nezaměstnanost byla i v roce 2012 v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi již poměrně nízká, ale problém japonského trhu práce spočívá v nízké participaci žen a také v dualitě trhu práce.

Tato práce je rozdělena do čtyř základních kapitol. První kapitola je věnována Abemu a základním principům abenomiky. Druhá kapitola je zaměřena na historický vývoj a stav jednotlivých ukazatelů do roku 2012, po kterém premiér Abe začal implementovat reformy. Ve třetí kapitole jsou formulovány jednotlivé kroky a reformy provedené v rámci abenomiky a poslední kapitola je věnována analýze současného stavu daných ukazatelů.

1. Šinzó Abe a jeho politická historie

Šinzó Abe, nynější japonský premiér, má velmi dlouhou politickou minulost, která formovala jeho současné snahy o revitalizování japonské ekonomiky. Abe se narodil 21. září 1954 v Tokiu do politicky aktivní rodiny, což jej jistě velmi ovlivnilo a dalo vzniknout jeho politickým ambicím. Abeho otec Abe Šintaró (安倍 晋太郎) a stejně tak Abeho děda Abe Kan (安倍 寛) byli politici. Abe Kan narozen v roce 1894, byl členem dolní komory neboli sněmovny reprezentantů (衆議院, šúgiin) v letech 1937–1946. Abe Šintaró narozen v roce 1924 byl ministrem zahraničí od roku 1982 do roku 1986 a členem *Džijú minšutó* (自由民主党), překládané jako Liberálně Demokratická Strana (dále jen LDP). Abeho matka Jóko Kiši má také politické kořeny. Je dcerou Kišiho Nobusuke (岸 信介), který byl japonským premiérem v letech 1957–1958.

V roce 1977 Abe úspěšně ukončil studium na Seikei University (成蹊大学), kde vystudoval na právnické fakultě politologii. První kroky premiéra Abeho nesměřovaly přímo do politiky. V roce 1979 nastoupil Abe do společnosti Kobe Steel, Ltd., kde pracoval až do roku 1982. Začátek Abeho politické kariéry se odehrál v roce 1982, kdy se stal výkonným asistentem tehdejšího ministra zahraničí. Do sněmovny reprezentantů byl poprvé zvolen v roce 1993 a do současnosti byl sedmkrát opětovně zvolen. V roce 2000 se stal zástupcem tajemníka kabinetu předsedy vlády¹ a v této pozici setrval až do roku 2002. V roce 2003 se stal generálním tajemníkem LDP. Abe zastával různé funkce, avšak hlavním úspěchem bylo jeho zvolení do pozice předsedy vlády v roce 2006. V tomto roce se stal v řadě 90. japonským premiérem a zároveň také předsedou LDP.²

Úspěch v roce 2006 byl záhy zastíněn Abeho rezignací v roce 2007. Jeho politickou kariéru pozastavila série skandálů, které vyvrcholily v roce 2007 jeho rezignací. Abe odstoupil z funkce potom, co vyšla najevo skutečnost, že Social Insurance Agency (社会保険庁) měla ve svých finančních záznamech nesrovnalosti u 50 milionů pojištěnců. A navíc 280 zaměstnanců, kteří odpovídali za vkládání dat do používaného systému, zničili záznamy o své činnosti. Tato skutečnost přispěla k dalšímu poklesu již nízké popularity Abeho i jeho kabinetu.³

---

¹ 内閣官房副長官

² Naikaku sóridaidžin Abe Šinzó. *Dai 2dži Abe kaizó naikaku kakurjótó meibo* [online]. Tokio: Cabinet Public Relations Office [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: http://www.kantei.go.jp/jp/96_abe/meibo/dajjin/abe_shinzo.html

³ Japan's politics. *The Economist* [online]. 2007 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/node/9340418>

Po kariérním kolapsu v roce 2007 se Abe pokusil v roce 2012 ve volbách do dolní komory znovu proniknout do politiky. Volby, které zajistily Abemu místo v dolní komoře a také opětovnou pozici premiéra, vyhrála LDP nad v té době vládnoucí stranou Demokratická strana Japonska (dále jen DPJ). Spolu se stranou Nová Kómeitó⁴ utvořila LDP v dolní komoře, skládající se ze 480 členů volených na čtyřleté období, dvoutřetinovou většinu. Vítězství LDP v roce 2012 se však nepřikládá Abeho popularitě, ale spíše neúspěchu DPJ splnit své předvolební sliby a její neadekvátní reakcí na zemětřesení v roce 2011.⁵

1.1. Abenomika – základy Abeho vize

V roce 2012, po vyhraných volbách do dolní komory, Abe zveřejnil svou vizi, kterou chtěl jako japonský premiér implementovat. Jeho vize byla založena na vyřešení problémů, které Japonsko v roce 2012 trápily nejvíce. Základním stavebním kamenem se stalo revitalizování japonské ekonomiky. Pod tímto vágním pojmem se skrývá několik stěžejních bodů, které vysvětlují myšlenky premiéra Abeho a také upřesňují pojem revitalizace japonské ekonomiky. Vizi znovuoživené japonské ekonomiky zakládá premiér Abe na tzv. třech šípích. Prvním šípem je expansivní monetární politika. Druhým šípem expansivní fiskální politika a třetím šípem jsou strukturální reformy.⁶

Strukturální reformy byly prezentovány jako velmi důležitý článek revitalizace japonského hospodářství. Součástí strukturálních reforem měla být restrukturalizace různých odvětví například energetiky, reforma trhu práce a zaměstnávání. Dále také posilování zahraničních a tuzemských firem a investorů pomocí podporování inovování technologií, reorganizace firem a vytvoření přívětivého atraktivního podnikatelského prostředí, Změny v oblasti podnikatelského prostředí měly mít za účinek zvýšení konkurenceschopnosti japonských firem a přilákání zahraničních investorů.⁷

Hned po zvolení v roce 2012 oznámil premiér Abe základní kroky, které bude vláda podnikat pro vyřešení japonské hospodářské situace. Prvním krokem bylo vytvoření tzv. Centrály pro revitalizaci japonské ekonomiky *Nipponkeizai saisei honbu*

---

⁴ V roce 2014 se strana New Kómeitó přejmenovala na Kómeitó (公明党)

⁵ Shinzo Abe's sumo-sized win. *The Economist* [online]. 2012 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/blogs/banyan/2012/12/japans-election>

⁶ HAUSMAN, Joshua K., WIELAND, Johannes F. *Overcoming the Lost Decades? Abenomics after Three Years*. s. 385.

⁷ *Kore made no (nippon saikó senryaku)* [online]. 2012 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/kettei.html>

(日本經濟再生本部). Tato centrála měla sloužit jako hlavní místo, ze kterého se bude plánovat, implementovat a řídit revitalizace. V prosinci 2012 byl oficiálně oznámen vznik centrály spolu se členy podílejícími se na jejím fungování. Za hlavní řídicí článek byl stanoven premiér, pod kterým byl místopředseda vlády, ministr zodpovědný za ekonomickou revitalizaci a ministr hospodářské a fiskální politiky⁸. Zbývající členy této centrály tvoří všichni ostatní ministři zodpovídající se premiérovi. Administrativní stránku zajišťuje vrchní tajemník kabinetu vlády.⁹ Dalším krokem, který měl následovat hned po zřízení centrály pro revitalizaci, mělo být zastavení deflace, implementování strukturálních reforem v oblasti zaměstnávání a také zahájení reforem ovlivňujících japonské i zahraniční firmy.

---

⁸ 經濟再生担当大臣兼内閣府特命担当大臣（經濟財政政策）

⁹ *Nihon keizai saisei honbu no sečči ni cuite* [online]. 2012 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/konkyo.html>

2. Deflace, apreciacie jenu, trh práce a soukromý sektor

Pro správné pochopení a analyzování jednotlivých ukazatelů, je nutné znát jejich historický vývoj a výchozí stavy, protože hodnocení výsledků je tímto pozadím ovlivněno. Z tohoto důvodu je v této kapitole zjednodušeně nastíněn vývoj inflace, apreciacie jenu, trhu práce, zaměstnávání a také výchozí stav prostředí soukromého sektoru před aplikací reforem.

2.1. Deflace v Japonsku

Deflace Japonsko trápí již delší čas. Právě kvůli této skutečnosti a také z důvodů negativních dopadů, které deflace může mít, umístil premiér Abe tuto problematiku na první místo jeho seznamu problémů, které je nutné vyřešit k dosažení úspěšné revitalizace japonské ekonomiky.

Japonsko se potýká s deflací, která je všeobecně považována za nepříznivou. Za příznivý druh deflace lze považovat deflaci, při které se křivka krátkodobé agregátní nabídky posouvá vpravo, či dolů. Příčinnou nabídkové deflace je například růst produktivity nebo snížení cen vstupů do výroby. Výsledkem takovéto deflace je současné snížení cen, což napomáhá ke zvýšení spotřeby, potažmo i růstu HDP.¹⁰ V případě Japonska se ovšem nejedná o příznivou deflaci, ale nýbrž o její opak, který je spojený s poklesem agregátní poptávky. Nepříznivá deflace zapříčiňuje klesání cenové hladiny takovým způsobem, že lze očekávat další dlouhodobější pokles, což způsobuje snižování spotřeby zboží a působí negativně na HDP a zaměstnanost. Při této deflaci také rostou reálné úrokové míry.¹¹ Deflace se v Japonsku objevila již v 90. letech minulého století. Za příčinu vzniku deflace v Japonsku je považována japonská finanční krize v 90. letech.¹²

Od 60. let minulého století bylo Japonsko ekonomicky velmi úspěšné a zažívalo hospodářský růst. V 60. letech rostl HDP o 10 %, v 70. letech o 5 % a v 80. letech přibližně o 4 %.¹³ Situace se záhy změnila po prasknutí ekonomické bubliny, která byla způsobena přeinvestováním v 80. letech. V druhé polovině 80. let začal japonský jen vůči americkému dolaru posilovat. Japonská centrální banka spolu s tamní vládou začala na tento fakt reagovat snižováním úrokové sazby a podporováním domácí poptávky pomocí veřejných zakázek. Banky se zaměřily na půjčky malým a středním

---

¹⁰ KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. s. 94-95.

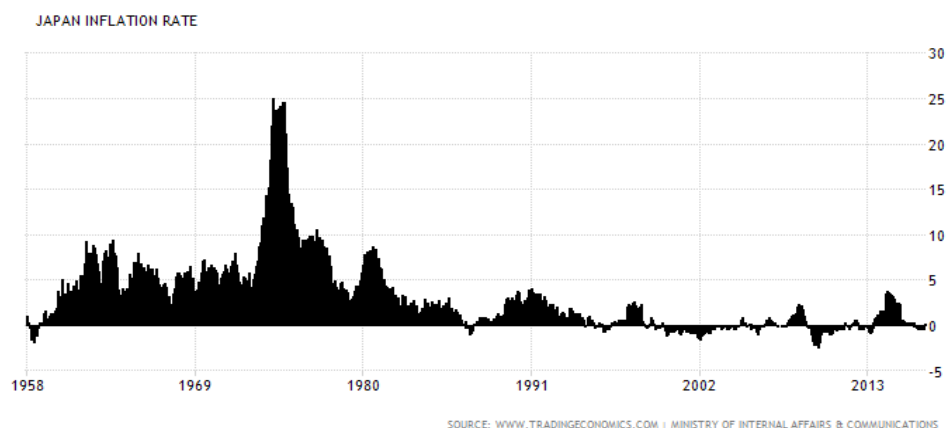
¹¹ JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. s. 100.

¹² TOMEŠ, Zdeněk. *Hospodářská politika: 1900-2007*. s. 205-206.

¹³ TOMEŠ, Zdeněk. *Hospodářská politika: 1900-2007*. s. 204.

podnikům. Důsledkem ukončení expansivní politiky na začátku 90. let byl pokles poptávky po spotřebních úvěrech, čímž se snížily také investice firem. Centrální banka na tuto situaci nereagovala změnou přístupu a nadále šla cestou restriktivní monetární politiky. Dané skutečnosti vedly v druhé polovině 90. let ke vzniku deflace, která se stala jednou z hlavních příčin dlouhé japonské recese, která způsobila pokles investic, pokles domácí poptávky a upřednostňování držení hotovosti před vklady z důvodu nedůvěry v bankovní sektor.¹⁴

Graf 1 Vývoj deflace a inflace v Japonsku od roku 1958

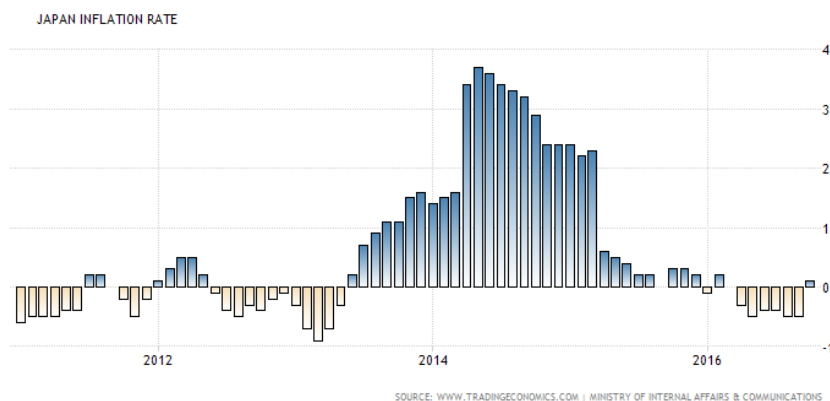
Zdroj: Japan Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi>

Z grafu můžeme vidět, že před rokem 1980 byla v Japonsku zvyšující se inflace, ale po „prasknutí bubliny“ nastalo náhlé snížení inflace a v druhé polovině 90. let nastala deflace. Následné kroky podniknuté k zvrácení této situace sice dočasně zabránily deflaci, ale po roce 1991 můžeme vidět další snižování.

¹⁴ TOMESŠ, Zdeněk. *Hospodářská politika: 1900-2007*. s. 205-206.

Graf 2 Vývoj inflace v Japonsku od roku 2012 do roku 2016

Zdroj: Japan Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi>

V průběhu prvních pěti let 21. století se Japonsko potýkalo s neustálou deflací. V roce 2005 se sice Japonsko z deflace na okamžik dokázalo vymanit, ale následně se do deflace opět dostalo. V roce 2008 byla v Japonsku krátké období inflace, které trvalo až do roku 2009. Na konci roku 2012, kdy Abe po vyhraných volbách nastoupil na pozici premiéra, byla v Japonsku závažná deflace, která ohrožovala hospodářskou situaci a Abe svým programem sliboval vyřešení této nepříznivé situace.

Tabulka 1 CPI v Japonsku za rok 2012 v porovnání se stejným měsícem v roce 2011

Měsíc	Všechny položky	Všechny položky bez čerstvých potravin	Všechny položky bez imputovaného nájemného	Všechny položky, bez imputovaného nájemného a čerstvých potravin	Všechny položky, bez jídla (kromě alkoholických nápojů) a energií
1	0,1	-0,1	0,2	0	-0,9
2	0,3	0,1	0,4	0,2	-0,6
3	0,5	0,2	0,7	0,3	-0,5
4	0,4	0,2	0,6	0,3	-0,3
5	0,2	-0,1	0,3	-0,1	-0,6
6	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2	-0,6
7	-0,4	-0,3	-0,5	-0,3	-0,6
8	-0,4	-0,3	-0,4	-0,3	-0,5
9	-0,3	-0,1	-0,3	0	-0,6
10	-0,4	0	-0,4	0,1	-0,5
11	-0,2	-0,1	-0,1	0	-0,5
12	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,6

Zdroj: Report on the Consumer Price Index. *Statistic Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communication* [online]. Tokio, 2016 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/cpi/1588.htm#his>

V tabulce číslo 1 je zobrazeno porovnání tzv. CPI (Consumer price index), který je používán pro určování výše inflace. CPI měří změnu v cenách určitého zboží, které je v běžné domácnosti spotřebováno.¹⁵ Hodnoty v tabulce ukazují změnu v cenách vybraných skupin zboží za rok 2012 v porovnání s cenami v roce 2011 ve stejném měsíci. V tabulce lze vidět, že hodnoty jsou záporné, což znázorňuje postupující deflaci. Tabulka číslo 1 udává vývoj inflace skrze hodnoty CPI, a proto zde můžeme vidět stav inflace, který byl aktuální, když Abe nastoupil do úřadu.

2.1.1. Důsledky deflace v Japonsku

Deflace má v Japonsku nejen očividné důsledky, které lze odvodit již ze základní definice deflace, ale má také dlouhodobé důsledky na politické a ekonomické postoje politiků, u kterých se deflace stala velmi častým tématem diskuzí a politických kampaní. Jasným příkladem je právě Abe Šinzó, který deflaci zahrnul do svého volebního programu, jako jeden z hlavních problémů, které hodlá po zvolení vyřešit. Tento jev se v Japonsku začal formovat již před více než dvaceti lety. Měnová politika, která odráží snahu deflaci odvrátit, je sama deflací narušena. Deflace také ovlivňuje operace na finančních trzích, zisky společností a má ohromný dopad na japonský veřejný dluh.¹⁶

Dopady na monetární politiku a finanční sektor jsou znatelné, už když se podíváme na fakt, že BOJ (Bank of Japan neboli *Nihon ginkó*, 日本銀行) byla nucena reagovat snížením úrokových sazeb krátkodobých úvěrů, které po dlouhou dobu držela na nulové hranici. V lednu 2016 byly tyto sazby sníženy na hodnotu -0,10 %.¹⁷ Politiku nulových úrokových sazeb tzv. Zero Interest Rate Policy (ZIRP) byla BOJ představena v roce 1999 a poprvé klesly úrokové sazby na nulu. Strmý pokles výše úrokových sazeb se vyvíjel společně s japonským HDP. Na konci 90. let byl průměrný růst HDP až 5,8 %, v roce 1991 růst zpomalil na 3,3 % a v roce 1992 byl růst pod 1 %. V roce 1994 se růst HDP zastavil a došlo k poklesu vývoje HDP na zápornou hodnotu -2,4 %.¹⁸

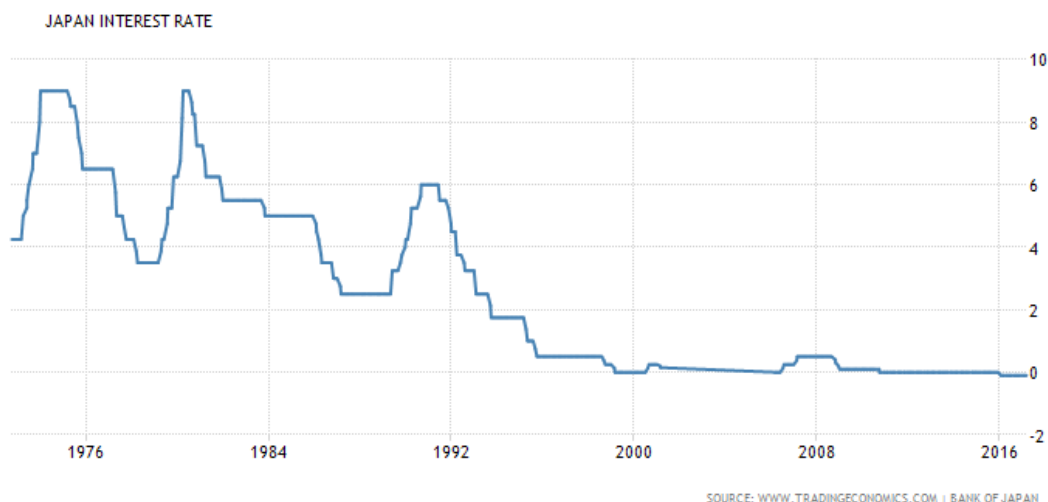
¹⁵ *Consumer price index manual: theory and practice*. s. 1.

¹⁶ BAIG, Taimur. *Understanding the Costs of Deflation in the Japanese Context*. 2003. [cit. 2017-03-24]. Dostupné také z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2003/wp03215.pdf>

¹⁷ Japan Interest Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/interest-rate>

¹⁸ OBSTFELD, Maurice. *Time of Troubles: The Yen and Japan's Economy, 1985-2008*. 2009. [cit. 2017-03-27] Dostupné z: http://eml.berkeley.edu/~obstfeld/paper_march09.pdf

Graf 3 Vývoj úrokové míry v Japonsku

Zdroj: Japan Interest Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-24].
Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/interest-rate>

Veškeré změny ve spotřebě domácností daných produktů lze pozorovat na vývoji tzv. CPI. V tabulce číslo 2 je možné vidět, že od roku 1999, ve kterém se pohybovala hladina CPI téměř na stejné úrovni jako v současnosti, se ceny pohybovaly směrem dolů. Klesající trend se zastavil v roce 2006, kdy stagnoval až do roku 2007 a následně mezi lety 2007–2008 vzrostla hladina CPI z 97,2 na 98,6.

Tabulka 2 Vývoj CPI od roku 1973 (base 2015)

Rok	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983
CPI	39,3	48,4	54,0	59,1	63,9	66,7	69,1	74,5	78,1	80,3	81,8
Rok	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
CPI	83,6	85,4	85,9	85,9	86,5	88,5	91,2	94,3	95,8	97,1	97,7
Rok	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
CPI	97,6	97,7	99,5	100,1	99,8	99,1	98,4	97,5	97,2	97,2	96,9
Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
CPI	97,2	97,2	98,6	97,2	96,5	96,3	96,2	96,6	99,2	100,0	99,9

Zdroj: 2015-Base Consumer Price Index. *E-stat* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27].
Dostupné z: <http://www.e-stat.go.jp/SG1/estat/ListE.do?lid=000001172363>

Možná největší vliv má deflace na japonský dluh. Dluh sám o sobě díky deflaci neroste, avšak politika spojená s bojem proti deflaci si v Japonsku vyžádala nemalé finanční prostředky a proto můžeme mluvit o nepřímém ovlivnění japonského národního dluhu deflací. Z tabulky číslo 3 je vidět procentuální výši japonského

národního dluhu v porovnání s HDP. S rostoucími náklady na řešení k odvrácení deflace a apreciacie jenu se zvyšuje i národní dluh Japonska. Mezi rokem 2000 a 2012 se japonský dluh zvedl vůči HDP o více než 80 %, což pro Japonsko nepředstavuje příznivou situaci.

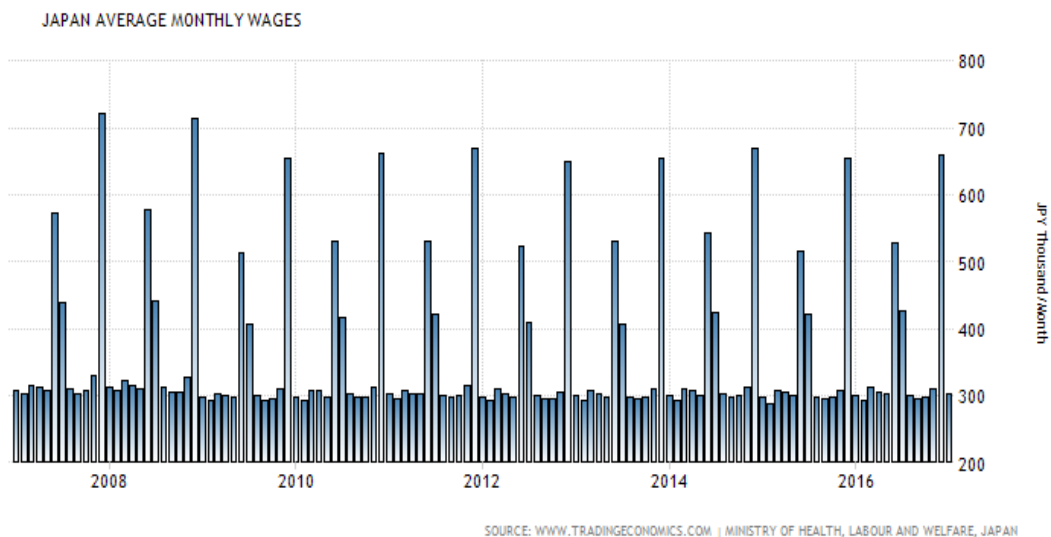
Tabulka 3 Vývoj % hrubého národního dluhu k HDP

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
% HDP	136,1	144,4	153,5	158,3	166,3	169,5	166,8	162,4	171,1	188,7	193,3	209,5	216,5	224,2	230,0	233,8

Zdroj: Ministry of Finance. *Japan's Fiscal Condition*. 2015. [cit. 2017-02-06]. Dostupné také z: <https://www.mof.go.jp/english/budget/budget/fy2015/02.pdf>

Vývoj mezd byl také zčásti ovlivněn deflací. Za období ekonomického růstu v osmdesátých letech se mzdy v Japonsku přizpůsobovaly dané situaci a reálné mzdy vzrostly za dané období o 15 %.¹⁹ Na grafu číslo 4 můžeme vidět, že nominální mzdy se od roku 2008 snížily a mezi lety 2010 až 2012 je možné vidět i stagnaci nominálních mezd.²⁰

Graf 4 Vývoj mezd od roku 2008

Zdroj: Japan Average Monthly Wages. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/wages>

¹⁹ BAIG, Taimur. *IMF Working paper: Understanding the Costs of Deflation in the Japanese Context*, s. 15.

²⁰ Ministry of Finance. *Japan's Fiscal Condition*. 2015. [cit. 2017-02-06]. Dostupné také z: <https://www.mof.go.jp/english/budget/budget/fy2015/02.pdf>

Tabulka číslo 4 ukazuje celkové měsíční průměrné mzdy a průměrné měsíční mzdy smluvních pracovníků v Japonsku. Pokud se zaměříme na hodnoty před nastoupením premiéra Abeho do funkce, můžeme vidět, že mezi roky 2000 a 2012 došlo k poklesu průměrných mezd o asi 41 000 jenů.²¹

Tabulka 4 Vývoj měsíčních průměrných mezd od roku 2000 v JPY

Rok	Měsíční průměr cel.	Smluvní zam.
2000	355 000	284 000
2005	335 000	273 000
2010	317 000	263 000
2011	317 000	262 000
2012	314 000	262 000
2013	314 000	260 000
2014	317 000	261 000
2015	314 000	259 000

Zdroj: Ministry of Internal Affairs and Communications. Stastical Handbook of Japan 2016. s. 134.

2.2. Apreciace jenu

Zhodnocování jenu stejně jako deflace trápí Japonsko již velmi dlouho dobu. Za posledních 40 let kurz jenu vůči americkému dolaru posílil tak, že je kurz třetinový oproti původní hodnotě. Podle teorie nemá apreciacie měny pouze negativní následky na tamní ekonomiku, protože pokud určitá měna vůči jiné posiluje, zlevňuje se zboží dovážené ze zahraničí, což zvýhodňuje dovozce. Na druhou stranu je nevýhodou zdražování domácí produkce vyvážené do zahraničí, což ovlivňuje celkový objem exportu. V roce 1976 se hodnota jenu vůči dolaru pohybovala kolem 300 JPY/USD, kdežto nyní se pohybuje okolo 115 JPY/USD.²²

Jednou z příčin apreciacie jenu je postupující deflace a také monetární politika, která nedokázala po dlouho dobu deflaci v Japonsku vyřešit. Další z příčin je také dohoda mezi Francií, Německem (v té době Západní Německo), Japonskem, USA a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska ohledně depreciae amerického dolaru. Tato dohoda měla za účinek oslabení USD. V roce 2008 můžeme vidět další pokles, který byl zapříčiněn finanční krizí. Na historické minimum klesl kurz jenu v září 2011, kdy kurz jenu vůči USD byl pouhých 76,8 jenů. Historické

²¹ MINISTRY of Internal Affairs and Communications. Stastical Handbook of Japan 2016. s. 134.

²² Japanese Yen. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/currency>

minimum z roku 2011 překonalo předešlé minimum z dubna roku 1995, kdy byl kurs jenu 83,7 JPY/USD.²³

Graf 5 Apresiasi jenu od roku 1976

Zdroj: Japanese Yen. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/currency>

2.2.1. Obecné důsledky apreciacie měny

Základní teoretické poznatky související s oslabováním, či posilováním měn, poskytují značně přímočaré vysvětlení jednotlivých situací, které mohou nastat. Apresiasi jakékoliv měny v první řadě silně souvisí s obchody mířenými za hranice daného státu. Hovoříme tedy o exportu a importu. Pokud se nejprve zaměříme na export, tak výsledkem apreciacie měny nejčastěji bývá zvýšení cen produktů exportovaných do zahraničí v důsledku menších zisků, které jsou zapříčiněny kurzovým rozdílem. Tato změna v kurzovém rozdílu představuje ztrátu v zisku společností exportujících své produkty. Ztráta zisku je následně vyrovnána zvýšením prodejní ceny, což ve výsledku zmenší poptávku po nabízeném zboží. S menší poptávkou se zmenší i celkový objem exportů.²⁴

Na druhou stranu by se dle stejného modelu měl změnit i import. Díky posílení domácí měny je možné za stejný obnos pořídit větší objem zboží, což podle základního modelu poptávky a nabídky znamená, že se snižující se cenou roste poptávka po zboží. Avšak se zvyšující se poptávkou po zahraničních produktech souvisí problém domácí

²³ KAWAI, Masahiro, Yung Chul PAK a Charles WYPLOSZ. *Monetary and financial cooperation in East Asia*. s. 161–163.

²⁴ The effects of an appreciation. *Economics Help* [online]. 2014 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.economicshelp.org/blog/10050/economics/effects-appreciation/>

poptávky. Pokud se poptávka po zahraničním zboží zvýší natolik, že začne oslabovat poptávku po domácí produkci, je možné očekávat oslabení domácího ekonomického růstu. Se snižujícím se exportem a zvyšujícím se importem souvisí i změny v kurzech měn. Apresiasi měny má vliv také na inflaci, protože má tendenci snižovat inflaci. Díky nízkým cenám importovaných produktů se snižují tuzemské ceny a se snižujícím se exportem se společnosti snaží zůstat konkurenceschopné tím, že snižují náklady, což ve výsledku vede ke změnám v pořizování vstupů potřebných pro chod společnosti.²⁵

Důležité je si uvědomit, že výše uvedené souvislosti se velice silně odvíjejí od stavu ekonomiky dané země. „Dopad zhodnocování měny závisí na cenové elasticitě poptávky pro export a import“²⁶ Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím účinky apreciacie měny je to, zda se daná ekonomika nalézá ve stavu recese nebo například ve stavu značného ekonomického růstu. V případě, že se ekonomika nalézá ve stavu recese, tak apreciacie měny může přispět k pádu agregátní poptávky a také přispět k zvyšování nezaměstnanosti. Na druhou stranu, pokud se nachází ve stádiu ekonomického růstu, tak lze očekávat, že apreciacie měny pomáhá mírnit účinky inflace. Ekonomický stav je důležitým faktorem, ovlivňující nejen domácí ekonomiku, ale také zemi, ze které pochází importované produkty, a do které daná země exportuje. Pokud by se země přijímající exportované produkty nacházela ve stavu ekonomického růstu, je možné, že i přes skutečnost zvýšených cen, by poptávka po exportovaných produktech neklesala v takové míře.²⁷

2.2.2. Důsledky apreciacie jenu v Japonsku

Japonské společnosti, nejen v minulosti, ale také i nyní upozorňují²⁸ na snížení zisků z důvodů apreciacie jenu, což podporuje teoretické základy vylíčené v předchozí podkapitole. Na grafu 5 si můžeme povšimnout, že v letech 1990 až 1995 byla apreciacie jenu velice silná, což přímo koresponduje s daty uvedenými v tabulce číslo 5, ve které lze pozorovat, že export stagnoval a celkový objem exportu mezi lety 1990 až 1995 se téměř nezměnil.

Jak bylo v předchozí podkapitole řečeno, zhodnocování měny může mít značný dopad na export a zisky plynoucí z exportování produktů. Z tohoto důvodu se Japonské

---

²⁵ The effects of an appreciation. *Economics Help* [online]. 2014 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.economicshelp.org/blog/10050/economics/effects-appreciation/>

²⁶ Tamtéž

²⁷ Tamtéž

²⁸ Strong yen is a brake on Japanese carmakers' profits. *The Japan Times* [online]. 2016 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.japantimes.co.jp/news/2016/02/15/business/corporate-business/strong-yen-is-a-brake-on-japanese-carmakers-profits/#.WQhPjBOLTIV>

společnosti musely přizpůsobit situaci posledních let. Společnosti reagovaly na danou situaci tak, že změnilly způsob uvažování. Základní myšlenkou exportu je vyrobení určitých produktů v tuzemsku a poté jejich export do cílové země, kde jsou prodány, což vytváří v konečném důsledku zisky. Tento model je však značně citlivý na kurzové změny, a proto byl japonskými společnostmi přehodnocen a mnohé společnosti přešly na nový model spočívající ve vybudování závodu v cílové zemi. V tomto závodu jsou vyráběny produkty částečně oproštěné od vlivů kurzových změn. Vliv má totiž například následná repatriace zisků, která se dlouhodobému posilování jenu nevyhne. Z uvedených hodnot na grafu číslo 6 lze vyvodit, že procentuální zastoupení příjmů z dceřiných společností se téměř čtyřikrát zvýšilo z hodnoty přibližně 8 % v roce 1997 na téměř 30 % v roce 2014. Zvýšení příjmů z dceřiných společností v zahraniční naznačuje, že japonské společnosti nejen expandují do zahraničí, ale také více vyrábějí a prodávají v cílové zemi, namísto prostého exportu produktů z Japonska.²⁹

Graf 6 Příjmy z dceřiných společností v zahraničí v %

Zdroj: The Impact of Exchange Rates on Japan's Economy. *Investopedia* [online]. 2015 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z:

<http://www.investopedia.com/articles/investing/051515/impact-exchange-rates-japans-economy.asp>

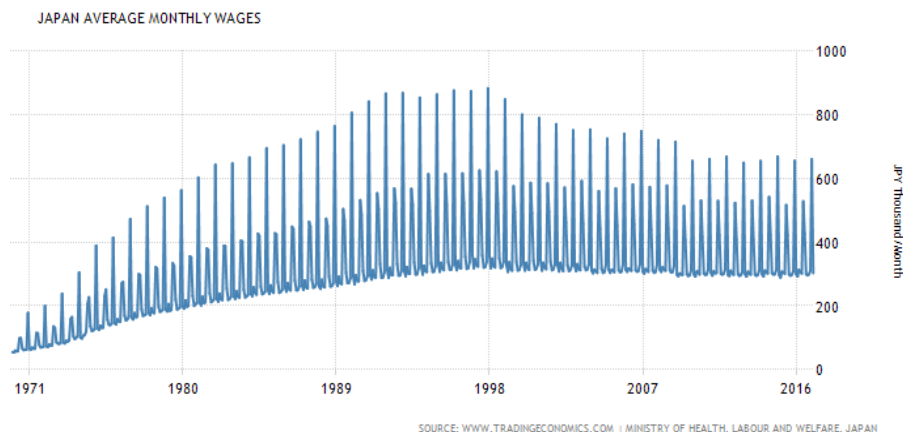
Japonské společnosti si také uvědomily, že v průběhu času se Japonsko přeměnilo ze země s relativně levnou pracovní silou na zemi s pracovní silou poměrně drahou. Změnu můžeme vidět znázorněnou na grafu číslo 7. Zvýšení průměrných mezd

²⁹ The Impact of Exchange Rates on Japan's Economy. *Investopedia* [online]. 2015 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/articles/investing/051515/impact-exchange-rates-japans-economy.asp>

a celkové zdražování pracovní síly zapříčiňuje zvyšování nákladů, což ve výsledku ovlivňuje rozhodování japonských společností o umístění výroby. Rozhodování o umístění výroby však není ovlivněno pouze mzdovými náklady, ale je ovlivněno výší celkových nákladů, do kterých například spadají i náklady na dopravu.³⁰

Graf 7 Průměrné měsíční mzdy mezi lety 1971–2016

Zdroj: Japan Average Monthly Wages. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/wages>

V tabulce číslo 5 si můžeme všimnout, že mezi roky 2011 a 2012 došlo k citelnému poklesu exportu z Japonska. Tento pokles byl zapříčiněn zemětřesením a také následnou vlnou tsunami, která Japonsko na určitou dobu ochromila. V tabulce lze vidět, že export se v tomto období v celkovém objemu snížil o necelé 2 miliardy jenů.

Tabulka 5 Objem exportu z Japonska v mild. JPY

Oblast	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Asie	22 319	33 652	40 098	38 739	37 227	40 486	42 669
Severní Amerika	17 809	17 809	13 860	13 130	14 352	16 123	16 892
Jižní Amerika	619	728	1 204	1 125	1 091	1 213	1 166
Evropa	9 254	10 840	9 385	9 722	8 209	8 808	9 301
Afrika	544	904	1 057	1 053	1 032	1 115	1 106
Oceánie	1 110	1 714	1 796	1 778	1 837	2 029	1 958
Celkem	51 654	65 657	67 400	65 546	63 748	69 774	73 093

Zdroj: Chapter 6 Foreign Trade, Balance of Payments and International Cooperation. *E-stat* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z:

<http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/65nenkan/1431-06.htm>

³⁰ The Impact of Exchange Rates on Japan's Economy. *Investopedia* [online]. 2015 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/articles/investing/051515/impact-exchange-rates-japans-economy.asp>

Jedním z důsledku apreciacie japonského jenu je také změna v konkurenceschopnosti japonských společností v rámci exportu. Konkurenceschopnost firem, které jsou situovány na stejném území a nedochází zde k exportu, či importu, lze měřit například pomocí údajů z finanční analýzy firem. V případě, že jedna z daných společností se nenachází v tuzemsku, ale v zahraničí, musíme brát v úvahu také kurzové změny, které mají vliv na konkurenceschopnost firem ze zahraničí. Zkoumáním vlivu měnového kurzu na konkurenceschopnost firem, je možné analyzovat z bilaterálních nominálních směnných kurzů, ale mnozí³¹ tvrdí, že přesnější výsledky získáme, pokud použijeme pro analýzu tzv. Real Effective Exchange Rate (REER). Z tohoto důvodu se pro porovnání konkurenceschopnosti firem pocházejících ze zemí používajících odlišnou měnu nepoužívá běžný kurz měny tak, jak ho známe, ale tzv. REER.³²

Česká národní banka definuje REER takto: „*Reálný efektivní kurz (REER) je jedním z indikátorů vývoje mezinárodní konkurenceschopnosti země a obecně se jím rozumí různé míry relativních cen nebo nákladů vyjádřené v určité měně.*“³³ Pomocí výpočtů používajících metodu váženého geometrického průměru poměru nominálního kurzu a diferenciálu deflátoru HDP jsou získány indexy REER. Index REER nad 100 naznačuje, že konkurenceschopnost dané země se snižuje. Na druhou stranu, pokud je Index REER pod hodnotou 100, ukazuje, že daná země má tendenci k zvyšování konkurenceschopnosti. Podle teorie Šimizu a Satoa³⁴ je konkurenceschopnost japonských společností závislá na REER odvětví, ve kterém se společnosti pohybují.

2.3. Problémy trhu práce

Po druhé světové válce by se dalo čekat, že v Japonsku se bude nezaměstnanost zvyšovat v návaznosti na množství vojáků vracejících se z války zpět do oblastí,

---

³¹ IMF (International Monetary Fund) zveřejnil mnohé články na téma REER a na jejich internetových stránkách je k dispozici množství materiálů od různých autorů. Například: SPILIMBERGO, Antonio. *Real Effective Exchange Rate and the Constant Elasticity of Substitution*. International Monetary Fund, 2000.

Real Exchange Rates. *IMF* [online]. 2012 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/basics/realex.htm>

Why Real Exchange Rates? *IMF* [online]. 2007 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2007/09/basics.htm>

³² *FINANCE and Development: A quarterly magazine of the IMF* [online]. 2007, 44(3) [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2007/09/index.htm>

³³ Reálný efektivní kurz koruny deflovaný cenovými indexy. *CNB* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/rekgdp_cs.pdf

³⁴ JUNKO, Shimizu a SATO Kiyotaka. *Abenomics, Yen Depreciation, Trade Deficit and Export Competitiveness*. 2014, [cit. 2017-03-24]. Dostupné také z: [http://www.akes.or.kr/eng/papers\(2014\)/61.full.pdf](http://www.akes.or.kr/eng/papers(2014)/61.full.pdf)

ze kterých před válkou narukovali, ale opak byl pravdou. V roce 1946 se nezaměstnanost v Japonsku pohybovala podle oficiální statistiky okolo 1 % až do roku 1954, kdy byla 2% hranice překročena a nezaměstnanost se vyšplhala až na 2,3 %.³⁵ Japonsko se však potýkalo s jiným problémem a tím byl *underemployment*, což je výraz označující zaměstnávání pracovníků na pozicích s nízkými platy a nároky na vzdělanost. Pokud však sledujeme oficiální statistiky poskytnuté z japonských zdrojů, musíme se zaměřit na problém, kdo je vlastně v těchto zdrojích za nezaměstnanost považováno. V tabulce číslo 6 můžeme vidět, že v části vyznačené jako 非労働力人口 (hiródórjokudžinkó), což lze přeložit jako „ekonomicky neaktivní obyvatelstvo“, jsou řazeny také osoby starající se o domácnost. V Japonsku tuto skupinu tvoří také tzv. 主婦 (šufu) neboli ženy v domácnosti. Tyto ženy v domácnosti představují statisticky nezanedbatelnou část obyvatelstva, ale nejsou považovány za subjekty patřící do pracovní síly, což ve výsledku ovlivňuje zveřejněnou míru nezaměstnanosti.

Tabulka 6 Chápání pracovní síly podle Ministerstva vnitra

総数 Celkem	労働力人口 Pracovní síla			非労働力人口 Subjekty nepovažované za pracovní sílu			
	計 Celkem	就業者	完全失業者	計 Celkem	家事	通学	その他
		Zaměstnaní	Nezaměstnaní		V domácnosti	Studenti	Ostatní

Zdroj: Chapter 19 Labour and Wages. . *Statistic Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communication* [online]. 2016 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z:

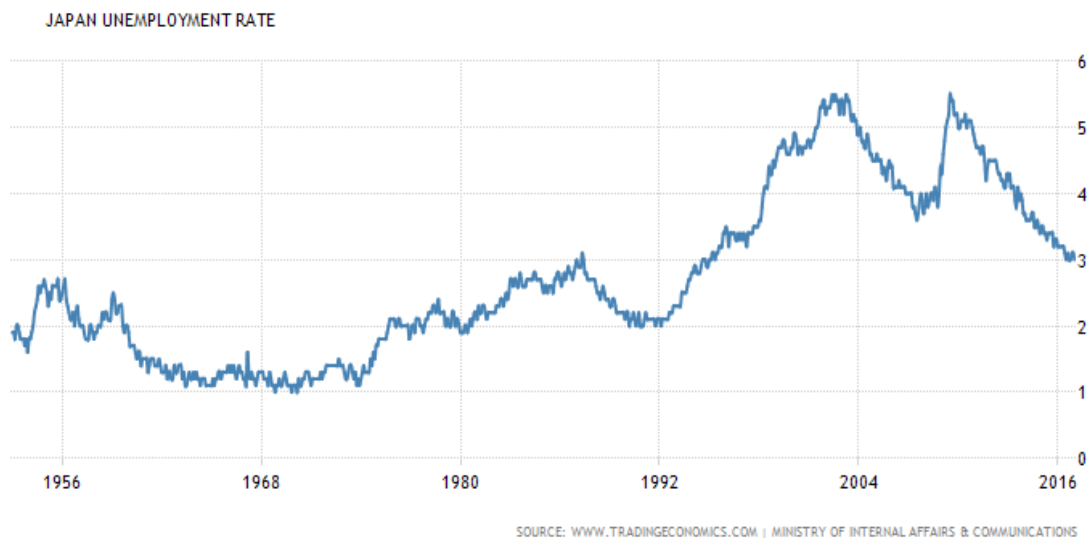
<http://www.stat.go.jp/english/data/chouki/19.htm>

Na grafu číslo 8 si můžeme všimnout, že v poválečném období a v období ekonomického růstu se nezaměstnanost pohybovala pod 3 %. Nezaměstnanost překročila hranici 3 % až v roce 1995, tedy v období po prasknutí tzv. „ekonomické bubliny“. Rozdíly ve výši nezaměstnanosti mužů a žen ukazují, že nezaměstnanost byla u mužů vyšší než u žen. Na druhou stranu si můžeme povšimnout velkých rozdílů v míře participace mužů a žen. V roce 1953 byla míra participace mužů 84,6 %, kdežto u žen byla 54,6 %. U mužů si lze povšimnout trendu snižování míry participace. V roce 1970 byla 81,8 % a v roce 1990 klesla až na 77,2 %. U žen byl tento trend viditelný do poloviny sedmdesátých let, kdy se míra participace snížila na 46 %, ale poté se opět

³⁵Chapter 19 Labour and Wages. . *Statistic Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communication* [online]. 2016 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/chouki/19.htm>

začala zvyšovat a nyní se ustálila okolo 48 %. I přes zmíněný trend snižování participace u mužů si můžeme povšimnout značného rozdílu v uvedených hodnotách, který naznačuje, že muži představují objemnější část pracovní síly, což odráží zmíněný fakt existence velkého počtu žen v domácnosti.³⁶

Graf 8 Vývoj nezaměstnanosti v Japonsku od roku 1956

Zdroj: Japan Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/unemployment-rate>

Velké změny se v Japonsku od 50. let 20. století udály také v oblasti hospodářských odvětví, ve kterých osoby považované za pracovní sílu jsou aktivní, ať už se jedná o zaměstnance nebo o OSVČ. Například v roce 1953 byla celková výše pracovníků pracujících v primárním sektoru přibližně 15 590 000, kdežto v roce 1970 se toto číslo snížilo téměř na polovinu, jelikož počet zaměstnaných byl asi 8 860 000. Počet zaměstnaných v primárním sektoru se nadále snižoval a v roce 2002 klesl pod 3 miliony. Na druhou stranu můžeme vidět posun ve výši zaměstnaných v sekundárním a terciárním sektoru. V sekundárním sektoru je znatelný trend navyšování počtu pracovníků. Od roku 1953, kdy byl celkový počet pracovníků přibližně 9 520 000 (11,02 % celkové populace), se tento počet do roku 2000 zdvojnásobil na hodnotu

³⁶ IYODA, Mitsuhiko. *Postwar Japanese economy: lessons of economic growth and the bubble economy*. s. 15.

19 790 000 (15,74 % celkové populace). Avšak po roce 1999 můžeme i v sekundárním sektoru najít klesající tendence v celkovém počtu pracovníků.³⁷

Graf číslo 9 znázorňuje fakt, že od roku 2008 byl v nezaměstnanosti znatelný skok směrem vzhůru. Nezaměstnanost se dostala z původní hodnoty pohybující se okolo 4 % až na 5,5 %. Prudké zvýšení nezaměstnanosti bylo zapříčiněno globální finanční krizí, která byla v USA znatelná již od roku 2007 až 2008, ale v Japonsku se začala projevovat až po pádu Lehmanovy Banky dne 15. září 2008. Tento krach je v Japonsku znám pod pojmem Lehmanův šok.³⁸ Dále si můžeme všimnout, že od globální finanční krize nezaměstnanost klesá a v roce 2012 se pohybovala okolo 4,5 %. V roce 2012 se celkový objem pracovní síly pohyboval ve výši 65 550 000 obyvatel.

Graf 9 Skok v míře nezaměstnanosti mezi roky 2008 a 2010

Zdroj: Japan Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/unemployment-rate>

2.3.1. Míra participace a dualita trhu práce

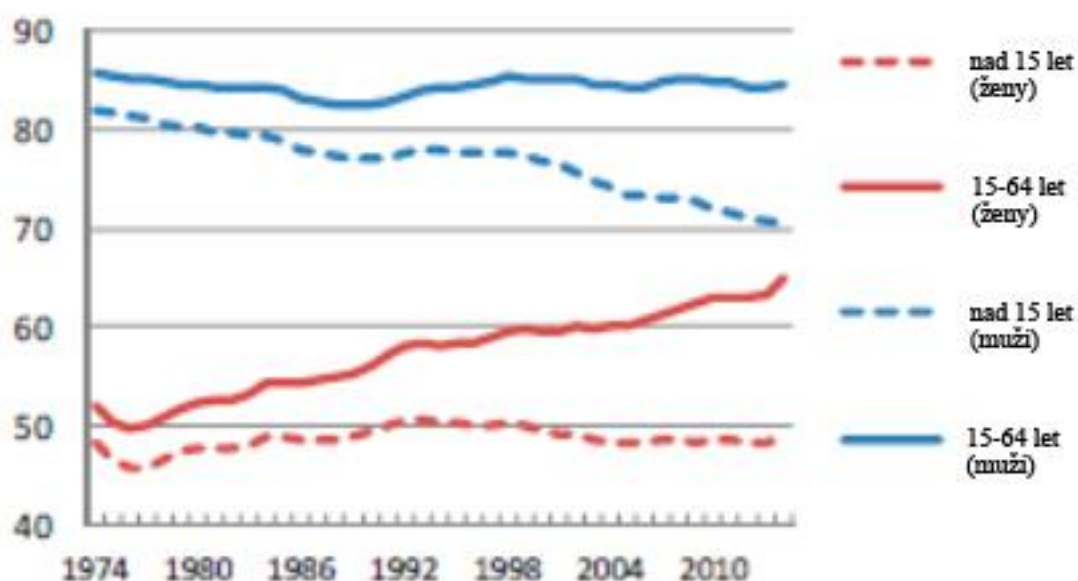
S nezaměstnaností souvisí také ještě jiný problém, který trápí japonský trh práce a tím je participace na trhu práce a její genderové rozdíly. Problémovou částí participace na trhu práce je hlavně ekonomicky aktivní obyvatelstvo, a proto bude tato kapitola věnována převážně obyvatelstvu ve věku 15 až 64 let. Pokud se zaměříme na mužskou

³⁷ Chapter 19 Labour and Wages. *Statistic Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communication* [online]. 2016 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/chouki/19.htm>

³⁸ WANNA, John, Evert A. LINDQUIST a Jouke de VRIES. *The global financial crisis and its budget impacts in OECD nations: fiscal responses and future challenges*. s. 118.

část populace, tak zjistíme, že za posledních čtyřicet let se participace na trhu práce u mužů mezi 15 a 64 lety nijak zásadně nezměnila a stále se pohybuje průměrně na hodnotě přibližně 85 %. Na grafu 10 si však můžeme všimnout změny v participaci mužů nad 15 let, která se v průběhu času snižovala. Od roku 1974, kdy se participace pohybovala nad hodnotou 80 %, se snížila až na 70 %. Tato změna byla zapříčiněna změnou věkového složení populace. Japonsko se totiž potýká stejně jako většina nejvyspělejších zemí s problémem stárnutí populace. Největší rozdíly však lze vidět mezi mírou participace mužů a žen. I když se procento participujících žen stále zvyšuje, i v roce 2010 zde byl stále ohromný procentuální rozdíl. Muži se, jak již bylo zmíněno, pohybovali okolo hodnoty 85 %, kdežto ženy na hodnotě 65 %. Z těchto hodnot je zjevné, že rozdíl v roce 2010 představoval až 20 %. U žen se však vyskytuje podobný problém jako u mužů. I když celková míra participace ekonomicky aktivního obyvatelstva stoupá, nestoupá zároveň i participace žen nad 15 let.³⁹

Graf 10 Míra participace na trhu práce podle pohlaví v % 1974–2010

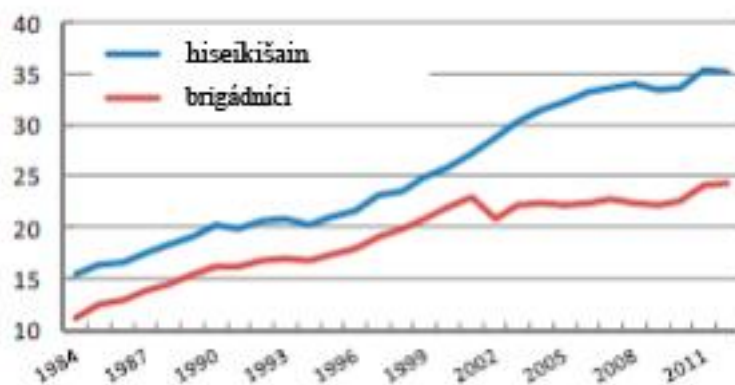
Zdroj: AOYAGI, Chie, Giovanni GANELLI a Kentaro MURAYAMA. *IMF Working paper: How Inclusive Is Abenomics?*, s. 11.

Japonsko trápí také další problémy spojené se zaměstnáváním. Jedním z těchto problémů je zvyšování počtu tzv. *hiseikišain* (非正規社員), tedy „ne regulérních zaměstnanců“. Pro tento termín sice neexistuje oficiální definice, ale všeobecně za

³⁹ AOYAGI, Chie, Giovanni GANELLI a Kentaro MURAYAMA. *IMF Working paper: How Inclusive Is Abenomics?*, s. 11.

„regulérní zaměstnance“ jsou považováni ti zaměstnanci, kteří „jsou zaměstnáni na dobu předem neurčenou a pracují na bázi předem stanovených hodin, které musí odpracovat“⁴⁰, takže za zaměstnance označené jako *hiseikišain* jsou považováni zaměstnanci na dobu určitou. Z důvodu velké konkurence, jsou Japonci hledající práci nuceni přijímat nabídky, které jsou často nevýhodné. Jedná se o případy, kdy jsou zaměstnáváni takovým způsobem, že nejsou považováni za regulérní zaměstnance a stane se z nich tzv. *hiseikišain*. Tyto pozice jsou často i méně finančně ohodnocené. Počet těchto zaměstnanců stále narůstá. V roce 1984 byla výše *hiseikišain* 15 %, ale v roce 2011 se tato hodnota zvýšila až na 35 %.⁴¹

Graf 11 Podíl *hiseikišain* v %

Zdroj: AOYAGI, Chie, Giovanni GANELLI a Kentaro MURAYAMA. *IMF Working paper: How Inclusive Is Abenomics?*, s. 11.

2.3.2. Důsledky nezaměstnanosti a duality trhu práce

V období kdy byl premiér Abe zvolen, se po krátké stagnaci na začátku roku 2012 snížila nezaměstnanost na hodnotu pohybující se okolo 4 %. Nezaměstnanost na takovéto výši by se dala považovat za nízkou s ohledem na to, že země, které jsou považovány za vyspělé, jako například Velká Británie nebo Korea mají v současnosti nezaměstnanost na úrovni pohybující se kolem 5 % a například USA má nezaměstnanost ještě vyšší. Na druhou stranu, i když je nezaměstnanost procentuálně nízká, s ohledem na populaci Japonska se nejednalo o zanedbatelnou část ekonomicky

⁴⁰ ASAO, Yutaka. *Overview of Non-regular Employment in Japan*. 2011 [cit. 2017-04-13]. Dostupné také z: http://www.jil.go.jp/english/reports/documents/jilpt-reports/no.10_japan.pdf

⁴¹ AOYAGI, Chie, Giovanni GANELLI a Kentaro MURAYAMA. *IMF Working paper: How Inclusive Is Abenomics?*, s. 11.

aktivního obyvatelstva. V roce 2013 byla velikost pracovní síly 65,77 milionů lidí, z čehož muži představovali 37,73 milionů a ženy 28,04 milionů osob.⁴²

Asano, Ito a Kawaguči ve své práci tvrdí, že nezaměstnanost na trhu práce vytvořila situaci, která není příznivá pro zaměstnance. Kvůli nezaměstnanosti a velké konkurenci mezi mladými lidmi, se zde vytvořila situace, ve které má zaměstnavatel velmi silnou pozici na trhu práce. Tato pozice vyústila ve zvyšování zaměstnaneckých poměrů na částečný úvazek, či smluv na dobu určitou. Tyto pracovní smlouvy jsou pro zaměstnance nevýhodné, protože navozují pocit nejistoty práce, což může ve výsledku ovlivnit hospodářskou situaci Japonska, protože zaměstnanci s nejistými příjmy nebudou mít tendenci utrácet za produkty a nebudou tedy svými finančními prostředky podporovat ekonomický růst, nehledě na to, že pracovníci na částečný úvazek mají zpravidla menší platy, takže jejich reálná schopnost pořizování produktů je nízká.⁴³ Premiér Abe také přislíbil, že podpoří větší zaměstnávání žen, což přímo souvisí se situací zaměstnanců na částečný úvazek, protože v roce 2013 až 70 % těchto zaměstnanců tvořily ženy.⁴⁴

Dualita trhu nemá pouze negativní dopady na Japonskou hospodářskou situaci. Jedním z důsledků duality trhu práce je relativně nízká nezaměstnanost. Díky danému způsobu zaměstnávání a nižším platům pracovníků na dobu určitou, bylo možné zaměstnat každým rokem velké množství nových zaměstnanců. Dalším z pozitivních aspektů duálního trhu práce a zaměstnávání pracovníků na dobu určitou je fakt, že tento způsob zaměstnávání je vhodný pro osoby, které potřebují mít flexibilnější pracovní dobu, a proto je vhodný například pro ženy, které jsou v Japonsku stereotypně považovány za osoby starající se o domácnost a rodinu.⁴⁵

Navzdory pozitivním dopadům, které dualita trhu práce přináší, jsou zde i negativa s touto problematikou neodlučitelně spjatá. Možný pokles produktivity práce je jedním s těchto negativ. Pokles produktivity práce je značně ovlivněn motivací zaměstnanců. Jistota práce je, dle provedených průzkumů z roku 2011, velice důležitá. Tyto průzkumy ukázaly, že až 37 % zaměstnanců s pracovním úvazkem na dobu určitou přijalo pozici jako *hiseikišain*, protože nebyla k dispozici jiná možnost. Motivace těchto zaměstnanců je nižší, než u zaměstnanců s pracovním poměrem na dobu neurčitou,

---

⁴² MINISTRY of Internal Affairs and Communications. *Statistical Handbook of Japan 2016*. s. 124.

⁴³ ASANO, Hirokatsu, Takahiro ITO and Daiji KAWAGUCHI, 2011, "Why Has the Fraction of Contingent Workers Increased? A Case Study of Japan,"

⁴⁴ AOYAGI, Chie. The Path to Higher Growth: Does Revamping Japan's Dual Labor Market Matter?, s. 4.

⁴⁵ Tamtéž, s. 6.

a proto i jejich produktivita klesá. Produktivita není ovlivněna pouze z motivační stránky věci, ale také ze stránky vzdělávání zaměstnanců. Pracovníci na dobu určitou mají menší příležitosti využívat vzdělávacích kurzů, což je činí méně efektivními zaměstnanci. Samozřejmostí jsou odlišnosti v míře vlivu motivace na produktivitu zaměstnance s ohledem na pracovní pozici.⁴⁶

Takahaši a Winefield tvrdí, že jeden z dopadů nezaměstnanosti v Japonsku může souviset s duševním zdravím zaměstnanců, potažmo s duševním zdravím nezaměstnaných. Dle provedených výzkumů bylo, po Lehmanovu šoku zmíněného v předchozí kapitole, 1 071 sebevražd, což představuje 3,2 % z celkového počtu sebevražd, spojeno s nezaměstnaností, či ztrátou zaměstnání. Celkové číslo sebevražd spáchaných ze stejných důvodů se oproti roku předcházejícímu Lehmanovu šoku zvedlo o 70 %.⁴⁷

2.4. Podnikatelské prostředí

Pro zajištění a udržení plánovaného ekonomického růstu bylo podle revitalizačního plánu z roku 2013 nutné zajistit zlepšení privátního sektoru, tedy podmínek pro fungování japonských i zahraničních firem. Součástí plánu revitalizace privátního sektoru bylo i zlepšení využití lidských zdrojů a jejich pracovních podmínek, kterému je věnována samostatná část této práce zabývající se trhem práce. Společně s dalšími změnami jsou změny v soukromém sektoru, v oblasti zemědělství a energetiky. Dalším zásadním bodem zmíněným v původní strategii bylo zajištění zvýšení přímých zahraničních, ale i domácích investic. Dále také byly plánovány reformy daňového systému, které měly mít za důsledek zlepšení podnikatelského prostředí, což by i napomohlo zvýšení investic.⁴⁸

2.4.1. Přímé zahraniční investice

V původním plánu premiéra Abeho byly především vyzdvihovány přímé zahraniční investice tzv. Foreign Direct Investment (FDI), hlavně kvůli nutnosti podporovat tuzemské firmy právě ze zahraničí.⁴⁹

---

⁴⁶ AOYAGI, Chie. The Path to Higher Growth: Does Revamping Japan's Dual Labor Market Matter?, s. 4.

⁴⁷ SOUBOR autorů. *Psychosocial Factors at Work in the Asia Pacific*, s. 232.

⁴⁸ *Japan Revitalization Strategy: JAPAN is BACK*. 2013. [cit. 2017-04-22]. Dostupné také z: http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/pdf/en_saikou_jpn_hon.pdf

⁴⁹ Balance of Payments. *BOJ* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: http://www.boj.or.jp/en/statistics/br/bop_06/index.htm/

FDI jsou důležité, protože skrze kapitálové investice se zvedá produkce a zaměstnanost, čímž se zlepšuje ekonomický růst. Ještě před rokem 1997, kdy proběhla krize IMF, měly FDI mírný stoupající trend. Pokles v FDI po roce 1997 byl překonán až v roce 1999 a tok FDI dále rostl až do roku 2005, ve kterém začal klesat. Tento pokles vyústil v negativní tok FDI v roce 2006. Velký nárůst v letech 2007, 2008 a 2009 vystřídal pokles v roce 2010, jehož příčinou byly dopady finanční krize roku 2008.⁵⁰

Tabulka 7 Tok FDI mezi lety 2005–2013 v mil. USD

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
USD	1 805,94	1 286,25	2 744,19	210,47	888,19	41,46	227,90	3 223,97	3 193,52	12 743,00	8 316,79	6 243,83
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
USD	9 239,17	2 992,93	7 817,85	2 778,38	-6 502,79	22 547,55	24 418,22	11 938,66	-1 252,27	-1 757,18	1 731,55	2 304,35

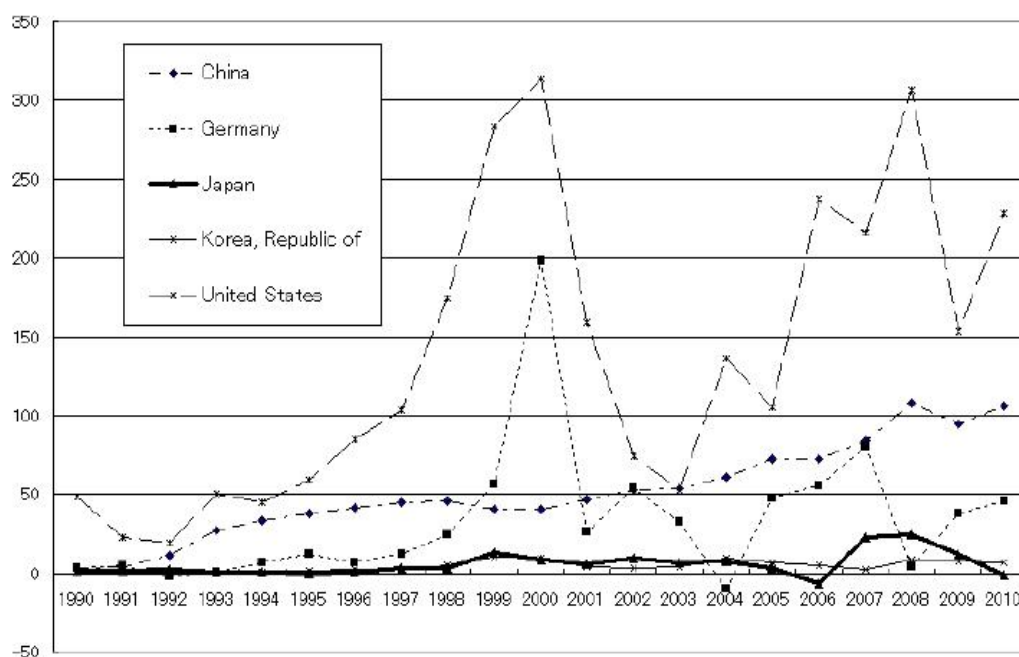
Zdroj: OECD Foreign Direct Investment (FDI) Statistics. *Knoema* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.trahttps://knoema.com>

I když byl trend toku FDI do Japonska mírně stoupající, v porovnání s ostatními vyspělými zeměmi je celkový tok FDI velice nízký. Na grafu číslo 12 můžeme vidět vývoj toku FDI Německa, Číny, USA, Korejské republiky a Japonska, přičemž hodnoty toku FDI u Japonska jsou velice podobné těm korejským, ale ani zdaleka nedosahují hodnoty ostatních zemí.⁵¹

⁵⁰ URATA, Shujirō. *Toward Expanding Sluggish Inward Foreign Direct Investment in Japan*. 2012 [cit. 2017-04-22]. Dostupné také z: http://www2.jiia.or.jp/en/pdf/research/H23e_competitiveness/05_urata.pdf

⁵¹ URATA, Shujirō. *Toward Expanding Sluggish Inward Foreign Direct Investment in Japan*. 2012 [cit. 2017-04-22]. Dostupné také z: http://www2.jiia.or.jp/en/pdf/research/H23e_competitiveness/05_urata.pdf

Graf 12 Porovnání toku FDI Japonska s vybranými zeměmi

Zdroj: URATA, Shujirō. *Toward Expanding Sluggish Inward Foreign Direct Investment in Japan*. 2012 [cit. 2017-04-22]. Dostupné také z: http://www2.jiia.or.jp/en/pdf/research/H23e_competitiveness/05_urata.pdf

2.4.2. Korporátní daň před abenomikou

Efektivní míra zdanění souvisí s vývojem nominální míry zdanění, která byla v Japonsku v rámci abenomiky upravena. Avšak před nástupem daňových reforem zůstávala míra zdanění za posledních 15 let téměř nezměněna. Od roku 2000 do roku 2004 byla efektivní míra korporátní daně 42 %. Po roce 2004 se tato hodnota snížila o téměř zanedbatelných 1,31 % na hodnotu 40,69 %.⁵²

Graf 13 Vývoj efektivní korporátní daně mezi lety 2000–2012 v %

Zdroj: Japan Corporate Tax Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/corporate-tax-rat>

⁵² Japan Corporate Tax Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/corporate-tax-rate>

3. Kroky podniknuté k zajištění revitalizace

Premiér Abe slíbil, že japonskou ekonomiku revitalizuje. K tomu, aby se jeho sliby uskutečnily, bylo potřeba zavést určité strukturální reformy a jiná opatření zahrnující finanční nebo legislativní prvky. Kapitola číslo tři je věnována právě těmto opatřením a krokům, které měly ve výsledku zajistit zlepšení situace v oblasti deflace, trhu práce, apreciacie jenu a podnikatelského prostředí.

3.1. Kroky podniknuté k zastavení apreciacie jenu před nastoupením premiéra Abeho

K zastavení zhodnocování jenu a tím i zmírnění dopadů, které posilování kurzu doprovázejí, mají vlády určité nástroje. Obecně jsou dány dva základní nástroje monetární politiky, které mohou být použity k dosažení kýženého výsledku, což je zastavení posilování nebo zastavení oslabování měny. Základní nástroje můžeme rozdělit do dvou kategorií. První kategorií jsou přímé intervence a druhou jsou nástroje nepřímých intervencí. Nástrojem přímých intervencí používaným jsou nákupy nebo prodej deviz na devizovém trhu. Do kategorie nepřímých intervencí řadíme ovlivňování deviz úrokovou, daňovou, celní nebo dotační politikou. Nepřímo lze tedy ovlivňovat devizové kurzy „*restrikcí agregátní poptávky za pomoci zvýšení úrokových sazeb nebo snížením vládních výdajů na nákup zahraničního zboží a zvýšením importních cel.*“⁵³ Devizové intervence jsou nejčastěji prováděny centrální bankou, a proto v případě analýzy kroků japonské vlády k zastavení zhodnocování jenu je nutné zaměřit se na kroky BOJ, které jsou jistou reakcí na danou politiku státu.⁵⁴

Ještě před nástupem Abeho do funkce premiéra v roce 2012, se japonská vláda snažila zhodnocování jenu zastavit. Pohyb kurzu nebyl vždy zapříčiněn pouze japonskou vládou.

Kurz jenu je závislý na vývoji jiných měn, obzvláště pak amerického dolaru. Z tohoto důvodu, když mezi roky 1978 a 1979 Americká vláda a Americká centrální banka představila nový program, který měl ovlivnit vývoj USD, zasáhly následující změny i JPY. Následné posílení dolaru v roce 1980 bylo prací americké vlády, která se snažila své předcházející kroky upravit.⁵⁵

---

⁵³ MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. s. 44–45.

⁵⁴ MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. s. 44–45.

⁵⁵ Timeline: History of central bank intervention. *Reuters* [online]. 2010 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-markets-intervention-timeline-idUSTRE64N3PA20100524>

V návaznosti na fakt, že ekonomiky jednotlivých států jsou propojeny a veškeré kroky podniknuté nejsilnějšími ekonomikami světa mají velký vliv na ostatní země, proběhlo v roce 1985 setkání G5, tedy v tehdejší době ekonomicky nejsilnějších států. Této schůzky se zúčastnily Spojené státy americké, Německo, Velká Británie, Francie a Japonsko. Na této schůzce se projednával mimo jiné i vývoj USD. Spojené státy zde hájily své zájmy a současně přednesly své obavy ohledně v té době ještě velice silného dolaru. Výsledkem této schůzky bylo rozhodnutí o oslabení USD.⁵⁶

V roce 1987 byl USD velice slabý v porovnání s předchozími lety. Důvodem prudkého oslabení byl i krach akciových trhů dne 19. října 1987 a následný odliv kapitálu, který vyústil v ještě větší pokles kurzů. V říjnu roku 1987 klesly hodnoty na akciových trzích o více než 20 % v porovnání s hodnotami předcházejícími krach, což je historicky největší posun.⁵⁷

Mezi rokem 1991 až 1992 Spojené státy pomocí Americké centrální banky často zasahovaly s cílem ukončit oslabování dolaru a použily více než 2,5 miliardy dolarů pro nákup ostatních měn. V roce 1993 USA nakoupily množství dolarů a následně už přímo prodávaly japonský jen, ale jak již bylo v předchozí podkapitole řečeno, tyto kroky neměly očekávaný účinek a v roce 1995 klesl kurz USD/JPY na tehdejší historické minimum. Po okamžiku, kdy jen spadl na historické minimum z roku 1995, se japonská vláda plně věnovala zvrácení této situace a v roce 1998 se podařilo dosáhnout výše 144 JPY/USD. V této době se přidaly i Spojené státy a podpořili BOJ nákupem 833 milionů jenů. Oslabení jenu vůči dolaru však netrvalo dlouho a v roce 1999 byla výše kurzu na hodnotě 108 JPY/USD, což přimělo vládu, aby mezi lednem 1999 a dubnem 2000 zasáhla osmnáctkrát, mimo jiné i pomocí Evropské centrální banky. Navzdory velkým snahám ze strany Japonska nebylo posilování jenu zastaveno a jeho hodnota dosáhla v dubnu roku 2000 102 JNY/USD. Boj proti posilujícímu jenu pokračoval i v dalších letech. V roce 2001 BOJ nadále prodávala japonský jen za USD ve snaze pomoci japonskému vývozu, který kvůli silnému jenu trpěl nejvíce. Japonská centrální banka se neomezovala pouze na nákup dolarů, ale úzce spolupracovala i s Evropskou centrální bankou jednající v zájmu Japonska, a nakupovala také eura. Rok 2002 se udál ve stejném duchu jako předchozí roky. BOJ se snažila udržet kurz jenu co nejvíce stabilní, a proto pokaždé, když hodnota jenu klesla na 123 JPY/USD, zasáhla ve prospěch jenu. Stalo se tak několikrát v průběhu května a června roku 2002. Data, která BOJ v červenci

---

⁵⁶ REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4. s. 380.

⁵⁷ REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4. s. 380.

roku 2002 zveřejnila, ukázala, že do roku 2002 vydala japonská vláda na stabilizaci kurzu přibližně 520,5 miliard jenů. V roce 2003 bylo toto číslo dále navyšováno a to v květnu o dalších 2,5 bilionů jenů, v červnu 628,9 miliard, v červenci přibližně o 2 biliony, září o 4,46 bilionů, říjnu o 2,7 bilionů, v listopadu o 1,56 bilionů a v prosinci o 2,25 bilionů. Pouze v prvním čtvrtletí roku 2004 prodalo Japonsko 14,83 bilionů jenů ve snaze zajistit lepší a výhodnější pozici pro japonský export.⁵⁸

V únoru roku 2010 dalo ministerstvo financí instrukce BOJ, aby jednala, protože hodnota kurzu klesla pod 83 JPY/USD. Tato hodnota byla označena ministerstvem financí za nejnižší, na kterou kurz může klesnout, aniž by vláda zasahovala. Tento zásah byl první od roku 2004, který byl japonskou vládou skutečně podniknut. Do roku 2004 se japonská vláda pokoušela o zastavení zhodnocování jenu poměrně často. Mezi lednem 2003 a lednem 2004 prodalo Japonsko kolem 35 bilionů jenů, které měly toto zhodnocování zastavit, ale jak se ukázalo, tak tyto intervence měly pouze krátkodobý účinek.⁵⁹

Z výše uvedených dat můžeme vidět, že nejen japonská vláda, ale i organizace ostatních zemí zasahovaly do vývoje kurzu. Kromě Spojených států amerických a Japonska se do těchto aktivit zapojil i například Nový Zéland v roce 2007 nebo v roce 2010 Švýcarská národní banka.

3.2. Kroky podniknuté k zastavení deflace a apreciaci vládou premiéra Abeho

Abe začal podnikat kroky, které měly vést k zastavení deflace hned po svém zvolení, avšak jedno z hlavních opatření bylo zavedeno až v dubnu 2013. BOJ zahájila uskutečňování expansivní monetární politiky v podobě tzv. QQE (Quantitative and Qualitative Monetary Easing). BOJ navýšila měnovou bázi, s cílem zajistit 2% inflaci. Toto navýšení mělo proběhnout do dvou let od zavedení. QQE měla také mít pozitivní efekt na apreciaci jenu.⁶⁰

Měnová báze měla být navýšena na dvojnásobek původní výše a zvýšený měl být i počet státních dluhopisů (JGB – Japanese government bond). Japonská měnová báze byla na konci roku 2012 138 bilionů jenů. BOJ oznámila předpokládaný růst této

---

⁵⁸Timeline: History of central bank intervention. *Reuters* [online]. 2010 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-markets-intervention-timeline-idUSTRE64N3PA20100524>

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Monetary Affairs Department. *Quantitative and Qualitative Monetary Easing: Assessment of Its Effects in the Two Years since Its Introduction*. 2015 [cit. 2017-01-17]. Dostupné také z: http://www.boj.or.jp/en/research/wps_rev/rev_2015/data/rev15e03.pdf

základny ze 138 bilionů jenů na 200 bilionů jenů do konce roku 2013. Konečný růst měl proběhnout další rok, a proto byl růst měnové báze ke konci roku 2014 plánován na 270 bilionů jenů, což představuje ve výsledku meziroční růst o 60 až 70 bilionů jenů.⁶¹ K prosinci 2016 byla měnová báze ve výši 437,4 bilionů jenů z toho 102,5 bilionů jenů v bankovkách a 4,7 bilionů jenů v mincích.⁶²

Tabulka 8 Změna měnové báze 2016 oproti stejnému měsíci v roce 2015 v %

Měsíc	Měnová báze	Bankovky v oběhu	Mince v oběhu	Současné zůstatky na bankovních účtech
1	28,9	6,2	0,7	41,0
2	29,0	6,6	0,7	40,6
3	28,5	6,7	0,8	39,6
4	26,8	6,8	0,9	36,1
5	25,5	6,5	1,0	34,1
6	25,4	6,2	1,0	33,9
7	24,7	5,9	1,0	32,6
8	24,2	5,7	1,1	32,0
9	22,7	5,2	1,0	29,9
10	22,1	5,0	0,9	29,0
11	21,5	4,7	1,0	28,2
12	23,1	4,5	1,1	30,8

Zdroj: Bank of Japan. *Monetari bésu: 2016*. 2017[cit. 2017-01-17]. Dostupné také z: <http://www.boj.or.jp/en/statistics/boj/other/mb/base1612.pdf>

Navyšování souhrnné hodnoty státních dluhopisů bylo naplánováno ve výši 50 bilionů jenů. BOJ oznámila, že měsíčně předpokládá růst až 7 bilionů jenů. Společně s tímto navýšením bylo oznámeno prodloužení doby splatnosti z méně než tří let na sedm let. Prodloužení doby splatnosti bylo stanoveno, protože průměrná doba splatnosti státních dluhopisů nakoupených v rámci Asset Purchase Program⁶³ (šisan kaiiretó no kikin, 資産買入等の基金), což byl koncept dříve používaný k pořizování finančních aktiv, byla tři roky. Zrušení Asset Purchase Program bylo součástí implementace QQE, protože veškeré další pořizování finančních aktiv se řídilo novým programem.⁶⁴

Dalším krokem, který BOJ uskutečnila, bylo zvýšení objemu pořízených tzv. ETF (Exchange Trade Fund), které představují nástroj pro skupinové nakupování finančních

⁶¹ Bank of Japan. *Expansion of the Quantitative and Qualitative Monetary Easing*. 2014 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: https://www.boj.or.jp/en/announcements/release_2014/k141031a.pdf

⁶² Bank of Japan. *Monetari bésu: 2016*. 2017[cit. 2017-01-17]. Dostupné také z: <http://www.boj.or.jp/en/statistics/boj/other/mb/base1612.pdf>

⁶³ Monetary Policy. *BOJ* [online]. 2017 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: https://www.boj.or.jp/en/mopo/measures/mkt_ope/ope_m/index.htm/

⁶⁴ Bank of Japan. *Expansion of the Quantitative and Qualitative Monetary Easing*. 2014 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: https://www.boj.or.jp/en/announcements/release_2014/k141031a.pdf

aktiv, převážně akcií, ale také dluhopisů nebo komodit.⁶⁵ Investoři podílející se na nákupech ETF jsou společnosti obchodující s cennými papíry, společnosti poskytující pojištění, banky, ostatní finanční instituce, podílové fondy, obchodní společnosti, jednotlivci, zahraniční investoři a ostatní společnosti. Tabulka číslo 9 říká, že hlavními investory ETF jsou převážně subjekty pocházející ze zahraničí. Velkou část investorů také představují jednotlivci a společnosti zabývající se obchodováním s cennými papíry. Po rozhodnutí BOJ o zvýšení nákupu finančních aktiv v roce 2012 se podíl, kterým zahraniční investoři přispěli, dokonce zosminásobil z 2,53 bilionů jenů na necelých 19,84 bilionů jenů.

Tabulka 9 Objem ETF podle investorů 2011–2015 v tis. JPY

	Společnosti obchodující s cennými papíry	Společnosti poskytující pojištění	Banky	Ostatní finanční instituce	Podílové fondy	Obchodní společnosti	Ostatní společnosti	Jednotlivci	Zaharaniční investoři
2011	2 154 595 260	53 398 483	828 812 860	162 264 894	11 213 933	118 730 435	69 178 427	2 261 824 233	3 275 448 808
2012	2 576 914 889	61 215 153	939 780 573	215 143 002	6 618 655	94 295 188	67 195 024	2 043 528 048	2 530 326 182
2013	7 621 418 527	77 474 779	1 382 690 504	667 214 368	7 874 656	407 457 857	135 200 313	16 056 524 035	19 836 573 483
2014	6 157 145 233	90 457 050	2 167 360 775	767 260 588	34 387 261	636 618 141	321 844 656	22 514 961 220	31 900 179 576
2015	7 081 927 010	192 657 644	1 746 097 063	575 772 265	79 997 780	1 200 372 080	483 979 165	45 240 396 865	61 354 970 411

Zdroj: JPX. *ETF. ETN: Annual Report 2016*. 2016 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: <http://www.jpx.co.jp/english/equities/products/etfs/data/tvdivq0000004xpi-att/b5b4pj0000010ve8.pd>

Oznámené nákupy ETF měly být ročně navýšeny o 3 biliony jenů, což představovalo v porovnání s předchozími lety trojnásobně vyšší částku. V roce 2011 byla celková výše čistých tuzemských ETF 2,73 bilionů jenů a poté se tato částka zvýšila na 4,21 bilionů jenů. BOJ byla úspěšná ve svém původním záměru navýšit počet nákupů, protože v roce 2013 byla hodnota čistých tuzemských ETF navýšena na 8,09 bilionů jenů. V roce 2013 se počet nakoupených jednotek zvýšil oproti roku 2012 o 3,19 milionů jednotek na hodnotu 5,26 milionů jednotek. Následné navyšování pokračovalo i v dalších letech.⁶⁶

⁶⁵ Bank of Japan. *Expansion of the Quantitative and Qualitative Monetary Easing*. 2014 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: https://www.boj.or.jp/en/announcements/release_2014/k141031a.pdf

⁶⁶ JPX. *ETF. ETN: Annual Report 2016*. 2016 [cit. 2017-01-15]. Dostupné také z: <http://www.jpx.co.jp/english/equities/products/etfs/data/tvdivq0000004xpi-att/b5b4pj0000010ve8.pd>

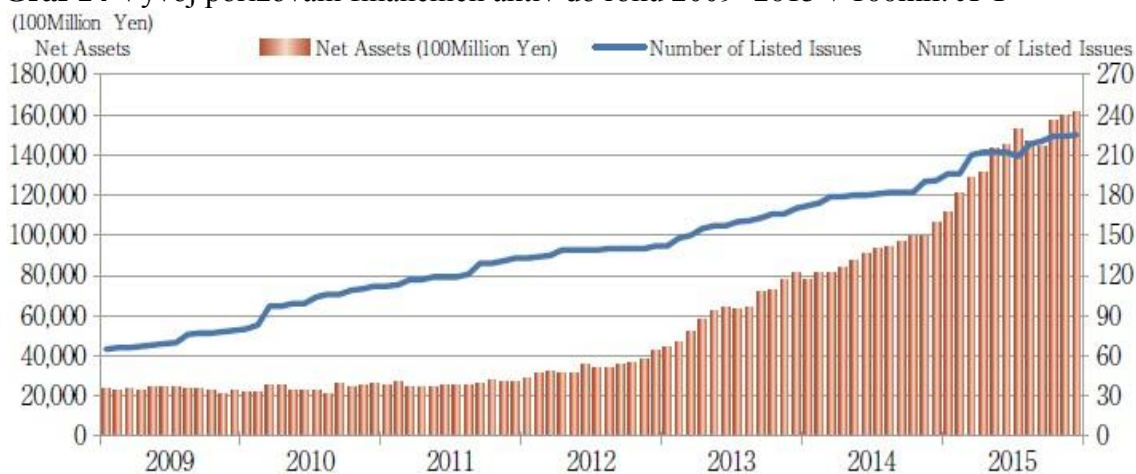

Tabulka 10 Obchodované množství a hodnota ETF

Rok	Počet obchodních dnů	Celkový počet čistých tuzemských ETF milionů	Objem nakoupených ETF		Tržní hodnota ETF	
			celkem	denní průměr	celkem	denní průměr
			v tisících jednotek	v tisících jednotek	v milionech	v milionech
2011	245	2 728 550	2 537 864	10 359	4 675 471	19 084
2012	248	4 214 669	2 075 427	8 369	4 415 282	17 804
2013	245	8 090 756	5 262 279	21 479	23 463 197	95 768
2014	244	10 616 177	5 769 014	23 644	33 079 014	135 570
2015	244	16 165 447	8 353 284	34 235	61 891 761	253 655

Zdroj: JPX. *ETF. ETN: Annual Report 2016*. 2016 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: <http://www.jpx.co.jp/english/equities/products/etfs/data/tvdivq0000004xpi-att/b5b4pj0000010ve8.pd>

Z grafu číslo 14 plyne, že před rokem 2012 a Abeho iniciativou spolu s rozhodnutím BOJ navýšit nákupy finančních aktiv, se hodnota pořízených finančních aktiv pohybovala okolo 2 bilionů jenů, ale po zavedení uvedených kroků se tato hodnota do konce roku 2015 zosminásobila na částku přesahující 16 bilionů jenů.

Graf 14 Vývoj pořizování finančních aktiv do roku 2009–2015 v 100mil. JPY

Zdroj: JPX. *ETF. ETN: Annual Report 2016*. 2016 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: <http://www.jpx.co.jp/english/equities/products/etfs/data/tvdivq0000004xpi-att/b5b4pj0000010ve8.pd>

Následně bylo také navýšeno pořizování aktiv v rámci J-REIT (Japan Real Estate Investment Trust), což jsou společnosti, které vlastní, pronajímají, spravují a investují

do nemovitostí.⁶⁷ J-REIT byl založen v září 2001, kdy byly poprvé zveřejněny investice J-REIT. Počet členů J-REIT se měnil a změnilo se také složení členů. V roce 2007 byl počet členů 42, ale kvůli finanční krizi, která vyústila v bankrot J-REIT a spolu se slučováním některých společností, byl počet členů v roce 2008 snížen na 33.⁶⁸ V současné době je počet členů 57.⁶⁹ Společnosti J-REIT mají ze zákona povoleno investovat do nemovitostí za hranicemi Japonska, avšak do 31. května 2014 se společnosti J-REIT omezovaly pouze na vnitřní trh Japonska. Nyní společnosti J-REIT investují i do zahraničních nemovitostí.⁷⁰ Společností, která vlastní největší počet budov v rámci J-REIT je Nomura Real Estate Master Fund, Inc. s celkovým počtem 272 budov s pořizovací cenou 933 miliard jenů.⁷¹ Společnosti J-REIT mají vliv na japonskou ekonomiku, protože součástí jsou subjekty, významně operující na kapitálových trzích. V rámci reformy se také začaly více otevírat kapitálové trhy s cílem přilákat nové investory.⁷²

V roce 2014 podnikl Abe velmi výrazný krok, který měl dopad na všechny domácnosti v Japonsku. V dubnu 2014 byla v Japonsku zvýšena spotřební daň z původních 5 % na 8 %, což mělo značný vliv na spotřebu veškerého zboží. Spotřební daň byla v Japonsku poprvé představena v roce 1979, kdy premiér Óhira Masajoši plánoval daň zavést s účelem vylepšení veřejných financí, ale tuto myšlenku nakonec neuskutečnil. První skutečné schválení spotřební daně v Japonsku proběhlo v únoru 1988 pod administrativou premiéra jménem Takešita Noboru. Daň byla zavedena v dubnu 1989 ve výši 3 %. Premiér Murajama Tomiichi navrhl další zvyšování spotřební daně v roce 1994 o jedno procento na 4 % a v roce 1997 další zvýšení na konečných 5 %. Od roku 1997 nebyla spotřební daň ani přes snahy DPJ v roce 2009 zvýšena.⁷³

Ve stejném okamžiku, kdy bylo zveřejněno zvýšení spotřební daně v roce 2014, bylo také oznámeno, že v roce 2015 je plánováno další zvýšení na 10 %, přičemž bude

---

⁶⁷ Bank of Japan. *Expansion of the Quantitative and Qualitative Monetary Easing*. 2014 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: https://www.boj.or.jp/en/announcements/release_2014/k141031a.pdf

⁶⁸ About J-REITs. *Real Estate Investment Trust Data Portal* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: http://en.japan-reit.com/about_J-REIT

⁶⁹ List of Yields. *Real Estate Investment Trust Data Portal* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://en.japan-reit.com/list/rimawari>

⁷⁰ Comparison of J-REITs. *Real Estate Investment Trust Data Portal* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://en.japan-reit.com/hikaku/>

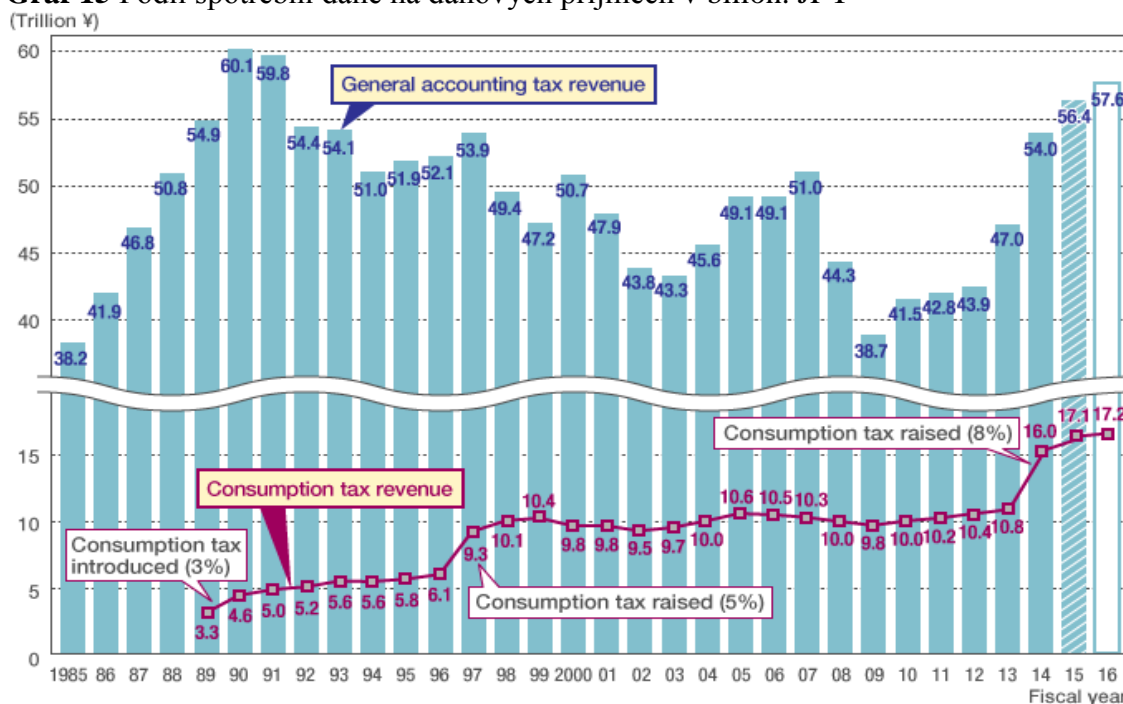
⁷¹ J-REIT Data. *Real Estate Investment Trust Data Portal* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://en.japan-reit.com/meigara/3462/portfolio/>

⁷² EVANOFF, Douglas Darrell, Andrew G. HALDANE a George G. KAUFMAN. *The new international financial system: analyzing the cumulative impact of regulatory reform*, s. 188–190.

⁷³ The Political History of the Consumption Tax. *Nippon.com* [online]. 2016 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.nippon.com/en/features/h00013/>

zavedena snížená 8% spotřební daň na určité druhy zboží např. potraviny s výjimkou alkoholických nápojů. Plánované zvýšení spotřební daně bylo výrazné, už jen proto, že výše daně se měla během dvou let zvýšit na dvojnásobek své původní hodnoty. Plánované zvýšení spotřební daně bylo v listopadu roku 2014 oddáleno ze stanoveného října 2015 na duben 2017. Dne 1. června roku 2016 však premiér Abe oznámil, že zvýšení spotřební daně na 10 % a zavedení snížené 8% spotřební daně bude zavedeno až v říjnu roku 2019.⁷⁴

Graf 15 Podíl spotřební daně na daňových příjmech v bilion. JPY

Zdroj: The Political History of the Consumption Tax. *Nippon.com* [online]. 2016 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.nippon.com/en/features/h00013/>

Z grafu můžeme vidět, že zvýšení spotřební daně mělo výrazný dopad na daňové příjmy do státního rozpočtu. Z celkové hodnoty 47 bilionů jenů, u které 5% spotřební daň přinesla 10,8 bilionů jenů v roce 2013, v roce 2014 byla celková hodnota 54 bilionů jenů a 8% spotřební daň představovala 16 bilionů celkové částky.

Zmíněná 8% spotřební daň se skládá ze dvou částí. První část je národní spotřební daň, která představuje 6,3% část celku. Zbývajících 1,7 % představuje lokální spotřební

⁷⁴ Section 3. Taxes in Japan. *JETRO* [online]. 2016 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/laws/section3/page6.html

daň.⁷⁵ I když bylo plánované zavedení dvojí spotřební daně oddáleno na rok 2019, v Japonsku funguje systém, který umožňuje určité produkty od spotřební daně osvobodit. Mezi nezdanitelné položky je řazeno například nájemné, zdravotní péče, poplatky za školné u nižších středních škol (soukromých i státních), středních škol a vysokých škol.⁷⁶

3.3.Kroky podniknuté ke snížení nezaměstnanosti a vyřešení problémů trhu práce

V rámci své vize zveřejnil premiér Abe také plán na reformy, které měly vyvolat důležité změny na trhu práce. Tyto změny se týkají zejména zvýšení nabídky práce, zvýšení participace žen na trhu práce a zvýšení flexibility trhu práce, která souvisí s nadměrnou dualitou trhu práce. Zvýšení participace žen na trhu práce ovlivňuje také platovou nevyrovnanost mezi muži a ženami. Nerovnost trhu práce však nespočívá pouze v genderových rozdílech, ale souvisí také hlavně s věkem osob tvořících poptávku po pracovních místech. Populace nad 65 let má většinou nižší důchody než ekonomicky aktivní mladší populace, což způsobuje nerovnosti v příjmech u jednotlivých skupiny rozdělených podle věku. Danou problematiku navíc ovlivňuje také fakt, že Japonsko se potýká s problémem stárnutí populace, což znamená, že narůstá počet jedinců, kteří patří do skupiny ekonomicky neaktivního obyvatelstva. V současnosti se vyskytuje také fenomén vzniku domácností složených pouze z obyvatel důchodového věku. Členy těchto domácností nejsou mladí jedinci, kteří by ji dokázali ekonomicky podpořit, a proto se tyto domácnosti nacházejí na pozici sociálně slabších subjektů.⁷⁷ Z těchto důvodů byly v roce 2013 v základním plánu vlády zahrnuty plány na rozvoj zaměstnávání starší občanů a zlepšení podpory pro instituce starající se o občany důchodového věku.

Po nástupu do funkce byla vyhlášena zásadní opatření, která měla změnit situaci na trhu práce a podmínky nejen nezaměstnaných, ale také mladých lidí, kteří ukončí studium a hledají si práci. V roce 2013 bylo oznámeno plánované zvýšení minimální

---

⁷⁵ Consumption Tax. *Nation Tax Agency* [online]. 2017 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: https://www.nta.go.jp/foreign_language/consumption_tax/01.htm

⁷⁶ *Appendix 8 Notes on the results of the CPI on the increase of consumer tax rate in April, 2014*. 2014 [cit. 2017-01-04]. Dostupné také z: <http://www.stat.go.jp/english/data/cpi/report/2014np/pdf/fu8.pdf>

⁷⁷ AOYAGI, Chie, Giovanni GANELLI a Kentaro MURAYAMA. *IMF Working paper: How Inclusive Is Abenomics?*, s. 7.

mzdy o 3 % ročně a dále také iniciativa zaměřená na zlepšení pracovních podmínek pro *hiseikišain*.⁷⁸

Graf 16 Zvýšení minimální hodinové mzdy od roku 2010 v JPY

Zdroj: Japan Minimum Hourly Wages. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/minimum-wages>

Jak můžeme z grafu číslo 16 vidět, plánované zvýšení minimální mzdy ve výši 3 % ročně se sice nepodařilo uskutečnit, ale zvýšení v menší míře proběhlo. Průměrně rostla minimální hodinová mzda přibližně o 2 % ročně. V září roku 2015 bylo Abeho vládou oznámeno další plánované navyšování o 3 %, které by mělo do roku 2023 zvýšit minimální hodinovou mzdu na 1 000 jenů.⁷⁹

Premiér Abe se také účastnil vyjednávání tzv. „jarní ofenzívy“ (春闘, šuntó), což je každoroční schůzka zástupců podnikových odborů a zaměstnavatelů, která má počátky již v padesátých letech 20. století. V těchto jednáních se probírají nejrůznější témata, ale premiérův kabinet zdůrazňoval zejména zvýšení průměrné nominální mzdy, která byla v roce 2013 zvýšena o 1,8 % a v roce 2014 o 2,2 %.

System zaměřený na podporu mladých lidí hledajících práci, byl představen již v roce 2010. Tato iniciativa byla nadále skrze systém Hello Work (ハローワーク, haróváku) podporována i v roce 2013, ve kterém bylo přislíbeno rozšíření poboček

⁷⁸ *The Japan's Plan for Dynamic Engagement of All Citizens*. 2016 [cit. 2017-01-04]. Dostupné také z: http://japan.kantei.go.jp/97_abe/Documents/2016/_icsFiles/afieldfile/2016/06/16/jpnplnde_en.pdf

⁷⁹ SOUBOR autorů. *Japan Selected Issues: Minimum Wages as a Policy Tool*.s. 28.

Hello Work. V roce 2015 měla organizace Hello Work pobočky, s odděleními zaměřenými na studenty a mladé lidi hledající práci, již ve všech 57 prefekturách.⁸⁰

K zajištění dodržování zákona rovných příležitostí (Equal Opportunity Act etc. of Equal Opportunity and Treatment between Men and Women in Employment) uzákoněného v roce 1985, byly kanceláře pro rovnost zacházení se všemi zaměstnanci a zákaz diskriminace (Equal Employment Offices) stanoveny jako místní pobočky Ministerstva zdravotnictví, práce a sociálních věcí. Hlavní činností těchto kanceláří je informování občanů a poskytování konsultačních služeb pro osoby, které se s nerovným zacházením setkají.⁸¹ S úsilím zvýšit celkovou pracovní sílu společně s participací žen, byla v roce 2013 představena iniciativa zvýšit kapacity zařízení, která jsou uzpůsobená pro hlídání dětí. Původní plán byl nastaven na zvýšení čítající 400 000 míst, ale později byl přehodnocen a následně zvýšen na 500 000 míst. Tento návrh byl také podpořen v roce 2016 nepatrným zvýšením platů (1,9 %) zaměstnanců pracujících v daném sektoru. Premiér Abe dále prosazoval svou politiku reforem systému zaměstnávání i v roce 2015 tak, že vydal zákon, který nařizoval od dubna roku 2016 určení zaměstnancům nejméně pěti dnů placené dovolené ročně.⁸² S dovolenou souvisí i zákon, který vstoupil v platnost v dubnu 2014. Tento zákon zajišťuje rodičům, kteří odejdou na mateřskou dovolenou zvýšení z 50 % na 67 % jejich měsíčního platu po dobu prvních šesti měsíců, zbylých šest měsíců bylo ponecháno na hranici 50 % měsíčního platu.⁸³ Možná největší změna nastala po zavedení zákona, který vstoupil v platnost v dubnu 2016. Tento zákon zavazuje společnosti a státní organizace, aby sestavily a zveřejnily plány na zvýšení počtu žen zaměstnaných ve vedoucích pozicích. Tento zákon se týká společností a organizací s počtem zaměstnanců nad 300 zaměstnanců. Společností spadajících do zmíněné skupiny je v celém Japonsku přibližně 15 000. Společnosti, které jsou schopny zvýšit procento žen ve vedení, získají speciální certifikát. Společnosti a organizace, kterým se nepodaří plán splnit, nebudou nijak penalizovány.⁸⁴

---

⁸⁰The JAPAN Institute for Labour Policy and Training. *Labor Situation in Japan and Its Analysis: General Overview 2013/2014*, s. 145.

⁸¹The JAPAN Institute for Labour Policy and Training. *Labor Situation in Japan and Its Analysis: General Overview 2013/2014*, s. 156.

⁸²*Abenomics is Progressing*. 2015 [cit. 2017-04-14]. Dostupné také z:

<http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/pdf/kaikakudankouEN.pdf>

⁸³CHANLETT-AVERY, Emma a Rebecca NELSON. "Womenomics" in Japan. 2014. Dostupné také z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R43668.pdf>

⁸⁴Still a struggle for working women. *The Japan Times* [online]. 2016 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: http://www.japantimes.co.jp/opinion/2016/04/08/editorials/still-a-struggle-for-working-women/#.WQh_jBOLTIV

V rámci vyřešení duality trhu a problémů s *hiseikišain* byly také podporovány prostředky, které měly již zmíněné problémy vyřešit. V rámci kroků provedených pro zlepšení pracovních podmínek těchto zaměstnanců vznikla v roce 2013 nová nařízení⁸⁵, která přikazovala podle zákona předložit dokumentaci k finančním podmínkám zaměstnanců. Jednalo se například o dokumenty ohledně zvedání platů, bonusů nebo jednorázově peněžní částky při odchodu do důchodu. Ve stejném dokumentu je také obsažena část uvalující povinnost vyplatit stejné finanční ohodnocení pro *hiseikišain* a zaměstnanec se smlouvou na dobu určitou, kteří mají v pracovní smlouvě stejný popis pracovních činností vykonávaných na pracovišti. Dále pak byly zlepšeny podmínky tak, že v případě rozhodování ohledně zaměstnanců, byli nadřizení na dotaz zaměstnanec ze zákona povinni udat důvod jejich jednání.⁸⁶

Od prvního října 2016 bylo také ustanoveno, že brigádníci pracující pro firmu, která má více než 500 zaměstnanců a daný zaměstnanec pracoval alespoň po dobu jednoho roku a zároveň odpracoval týdně alespoň 20 hodin a jeho plat je 88 000 jenů a více, bude pojištěn stejně jako zaměstnanec se smlouvou na dobu neurčitou.⁸⁷

3.4. Kroky podniknuté v rámci strukturálních reforem

Reformy, které měly zlepšit podmínky v privátním sektoru, se staly stěžejním bodem abenomiky. Jsou velmi důležité z dlouhodobého hlediska, protože jsou zásadní k udržení konkurenceschopnosti japonských firem, jejichž existence je nepostradatelná z hlediska ekonomického růstu Japonska. V rámci třetího šípu začaly být firmy podporovány skrze daňové reformy. Tyto daňové reformy byly provedeny v podobě snížení určitých daní a také zavedení daňových výhod. Vytvořený systém udával podmínky, za kterých je možné daňových výhod využívat. Mezi stanovené podmínky patřilo např. investování do inovací, či restrukturalizace podniku nebo také investování do nákupu zařízení pro zvýšení produktivity. Hlavní daňová reforma proběhla v roce 2014, ale nebyla poslední, protože v roce 2015 a 2016 byly zavedeny další změny. Velké strukturální reformy však neproběhly pouze v oblasti daní, ale také v zemědělství a energetice.⁸⁸

---

⁸⁵ Act on Improvement, etc. of Employment Management for Part-Time Workers

⁸⁶ The JAPAN Institute for Labour Policy and Training. *Labor Situation in Japan and Its Analysis: General Overview 2013/2014*, s. 159.

⁸⁷ Section 4. Human Resource Management. *JETRO* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/laws/section4/page9.html

⁸⁸ *2014 Japan Tax Reform*. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: https://www.ebc-jp.com/images/stories/2014_Japan_Tax_Reform_-_Overview_by_the_EBC_Tax_Committee.pdf

V roce 2014 prošlo zemědělství velkou změnou. V rámci strukturálních reforem byl zrušen přes 40 let trvající systém pěstování rýže a státní podpory farmářů. *Gentan seido* (減反制度) je japonský název zmíněného systému, který byl založený na státní podpoře farmářů pěstujících rýži, výměnou za regulaci produkce rýže. *Gentan seido* byl zrušen a byla nastavena nová pravidla, která dávala větší samostatnost farmářům, protože zrušením *gentan seido* jim byla poskytnuta svoboda rozhodovat o vlastní produkci. Tato změna byla implementována spolu se strategií podpory klíčových plodin, jako je například pšenice, sójové boby a krmná rýže.⁸⁹

V roce 2014 byla také započata reforma elektrické sítě. Reforma byla plánována ve třech krocích, které mají být uskutečněny do konce roku 2020. Prvním krokem mělo být zvýšení využití elektrické sítě, poté měla proběhnout liberalizace prodejců elektrické energie a poslední fází reformy mělo být ustanovení právního rámce oddělujícího distributory a výrobce v oblasti spotřeby elektrické energie. Tato plánovaná reforma měla nastavený časový harmonogram, který byl postupně měněn.⁹⁰

V roce 2015 byla založena organizace jménem Organization for Cross-regional Coordination of Transmission Operators, Japan (OCCTO), jejímž úkolem je zajištění vyvážení nabídky a poptávky po elektrické energii a také plánování využití elektřiny a vývoje elektrické sítě v Japonsku. Ve stejném roce byla také zřízena organizace Electricity Market Surveillance Commission. Úkolem této organizace je udávat regulace na ceny elektrické energie, dohled nad trhem a aplikování nouzových opatření. Liberalizace prodejců elektrické energie proběhla v roce 2014 a v dubnu 2017 proběhla liberalizace trhu s plynem a ropou.⁹¹

Součástí reforem byly také změny na trhu s volně prodejnými léky. Před reformami bylo velké množství volně prodejných léků zakázáno prodávat online, ale situace po zavedení reformy byla opačná. Původně byl počet volně prodejných produktů, které nebylo možné prodat online přibližně 8390, ale po reformě se tento počet snížil na 5, což představovalo 0,04 % z celkového počtu volně prodejných léků, které je nyní možné zakoupit online.⁹²

---

⁸⁹"Abenomics" is Progressing. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: http://www.japan.go.jp/letters/message/abenomics/AbenomicsProgressing_EN.pdf

⁹⁰"Abenomics" is Progressing. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: http://www.japan.go.jp/letters/message/abenomics/AbenomicsProgressing_EN.pdf

⁹¹ TOYODA, Masakazu. *Electricity Market Reform and its impact on Energy Market in Japan*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <https://eneken.ieej.or.jp/data/6606.pdf>

⁹²"Abenomics" is Progressing. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: http://www.japan.go.jp/letters/message/abenomics/AbenomicsProgressing_EN.pdf

4. Analýza současného stavu sledovaných ukazatelů

Pro zjištění, zda postoje k řešení, provedené kroky a politika premiéra Abeho má efekt na Japonskou hospodářskou situaci, je nutné analyzovat její současný stav a následně jej porovnat se stavem, ve kterém se nacházela v době před nástupem abenomiky. Tato kapitola je zaměřena na vybrané ekonomické ukazatele, které jsou zvoleny na základě cílů stanovených v původním zveřejněném plánu z roku 2013 uvádějící základní cíle abenomiky.

4.1. Současný stav inflace

Stav inflace prošel za dobu vlády premiéra Abeho velkými změnami. V porovnání se stavem v předchozích deseti letech by se mohlo zdát, že abenomika a všechny kroky spojené s odvrácením deflace a následným nastolením mírné inflace zpočátku fungovaly. Na grafu číslo 17 lze vidět, že na konci roku 2012, kdy premiér Abe nastoupil do funkce, zasahovala Japonsko deflace. Až od roku 2013 se zdálo, že QQE a ostatní kroky začaly konečně fungovat a deflace se začala snižovat. V druhé polovině roku 2013 dokázalo Japonsko dosáhnout inflace, která se na začátku roku 2014 dostala až na 1,5 % a poté stále rostla. V roce 2014 se inflace dostala na největší hodnotu od roku 1991 a v květnu 2014 vzrostla až na 3,7 %. Následně však v roce 2015 tato hodnota začala poměrně prudce klesat a na začátku roku 2016 se inflace opět změnila na deflaci.⁹³ Podle IMF (International Monetary Fund) byl pokles v roce 2015 a 2016 zapříčiněn kvůli klesajícím cenám ropy.⁹⁴ BOJ udává, že důvodem poklesu je nejen propad v cenách ropy, ale také dopad zvýšení spotřební daně v roce 2014, který spolu se velmi zanedbatelným zvýšením mezd způsobilo propad v poptávce a výslednou reflaci.⁹⁵

---

⁹³ Japan Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi>

⁹⁴ IMF. *IMF Country Report No. 16/267*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2016/cr16267.pdf>

⁹⁵ KAWAMOTO, Takudži a Moe NAKAHAMA. *Naze 2 % no (bukka antei no mokuhojō) wo 2 nen teido de tassei dekinakatta no ka?: Džikeirecu bunseki ni joru kenšō*. 2016.

Graf 17 Stav inflace v průběhu zavádění abenomiky

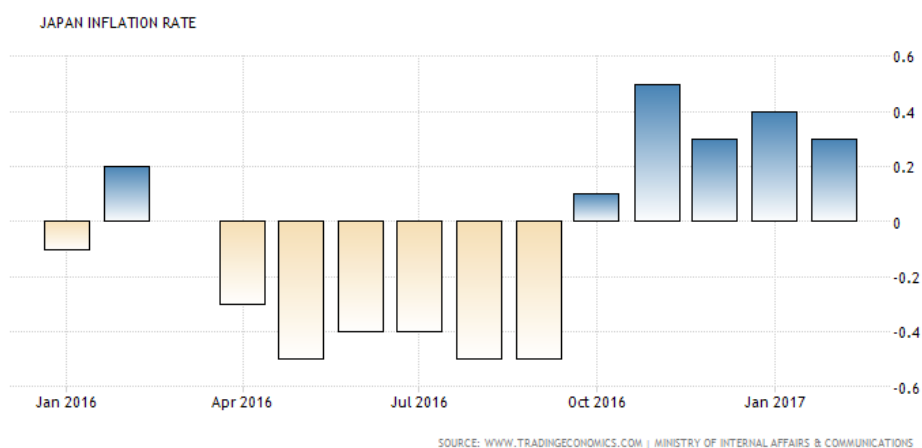

Zdroj: Japan Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15].

Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi>

Bližší vývoj inflace je možné vidět na grafu číslo 18. V lednu 2016 se sice podařilo na chvíli inflaci navrátit, ale poté se dostala zpět na -0,5 % a kolem této hodnoty se pohybovala až do září, kdy se opět dostala nad nulovou hodnotu a v současnosti se pohybuje na 0,3 %.⁹⁶

Graf 18 Současný stav inflace (2016/2017)

Zdroj: Japan Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15].

Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi>

⁹⁶ Japan Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi>

4.2. Současný stav apreciacie jenu

Mezi rokem 2007 a 2008 začala hodnota jenu výrazně klesat tak, že v roce 2012 klesl kurz až na hodnotu 76,8 JPY/USD. V rámci QQE a dalších kroků uvedených v předcházejících kapitolách se kurz jenu vůči americkému dolaru výrazně změnil, čehož si lze všimnout na grafu číslo 19. Z hodnoty 80 JPY/USD v roce 2012, na které se jen pohyboval, dokázal jen vůči USD oslabit a dostat se v roce 2014 až na hodnotu přesahující 100 JPY/USD. Výrazný růst bylo možné pozorovat i v roce 2015, kdy se jen dostal na hodnoty srovnatelné s kurzem v roce 2008. V roce 2005 se podařilo dosáhnout maxima za poslední téměř 10 let, když se hodnota jenu vyšplhala ke 126 JPY/USD.⁹⁷

Graf 19 Vývoj kurzu JPY/USD od roku 2012

Zdroj: Japanese Yen. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/currency>

Za poslední rok se ovšem oslabování jenu opět zastavilo a přišel pokles, který trval téměř do konce roku 2016. V říjnu se apreciacie zastavila na hodnotě 100 JPY/USD a následně nastalo opětovné zvyšování, které trvalo do prosince roku 2016. V současnosti v Japonsku znovu panuje apreciacie jenu. Posilování jenu vůči americkému dolaru je stále silnější a nejnovější data z dubna 2017 říkají, že se jen dostal pod hranici 110 JPY/USD a stále posiluje.⁹⁸

⁹⁷ Japanese Yen. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/currency>

⁹⁸ Tamtéž.

Graf 20 Vývoj kurzu JPY/USD 2016–2017

Zdroj: Japanese Yen. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/currency>

4.3. Současný stav nezaměstnanosti a trhu práce

Nezaměstnanost se v Japonsku snižovala již od roku 2010, kdy se pohybovala kolem 5,2 %. Od té doby se nezaměstnanost snižovala až do roku 2012, kdy se její snižování zastavilo na 4,5 %. Po nástupu premiéra Abeho do funkce se rozběhla další vlna poklesu nezaměstnanosti. Na grafu číslo 21 lze vidět další pokles nezaměstnanosti v průběhu celého období implementování abenomiky. V lednu roku 2013 klesla nezaměstnanost na 4,2 % a v lednu 2014 byla nezaměstnanost již na 3,7 %. V únoru 2017 klesla nezaměstnanost až na 2,8 %, což je od roku 1993 nejnižší dosažená hodnota.⁹⁹

Snižování nezaměstnanosti souvisí také se zvýšeným počtem volných pracovních pozic, na které se mohou potencionální zaměstnanci hlásit. V roce 2012 se pohyboval poměr lidí hledajících práci a volných pracovních pozic na hodnotě 0,83 a případně volných pozic s pracovní smlouvou na dobu neurčitou byl poměr ještě nižší 0,50. Na konci roku 2015 se poměr hledajících práci a volných pracovních pozic výrazně změnil. Do prosince roku 2015 byla tato hodnota navýšena na 1,27 volných míst na

⁹⁹ Japan Unemployment Rate. *JMA* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.japanmacroadvisors.com/page/category/economic-indicators/labor-markets/unemployment-rate>

jednu osobu hledající práci, v případě volných pozic s příslibem pracovní smlouvy na dobu neurčitou to bylo 0,80.¹⁰⁰

Graf 21 Nezaměstnanost od roku 2012

Zdroj: Japanese Yen. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/currency>

Důležité údaje také získáme, pokud se zaměříme na participaci žen na trhu práce a stav zaměstnanců zahrnutelných do skupiny *hiseikišain*. V roce 2013 bylo v Japonsku podle statistik 3,48 milionů zaměstnanců, kteří byli zaměstnáni jako *hiseikišain* nedobrovolně. Počet těchto zaměstnanců se do konce roku 2015 snížil na 3,27 milionů. Mezi uvedenými hodnotami lze pozorovat snížení o 210 000 *hiseikišain*, kteří by chtěli mít pracovní smlouvu na dobu neurčitou, což je sice oproti období před vládou premiéra Abeho snížení, ale procentuálně se jedná pouze o 6 %. Průměrná hodinová mzda *hiseikišain* se zvýšila pouze minimálně a to o 1,2 %.¹⁰¹

Mezi rokem 2010 a 2015 je možné vidět posun v objemu pracovní síly žen. Z tabulky číslo 10 je zřejmé, že na konci roku 2015 byla celková velikost pracovní síly oproti roku 2010 o 590 000 žen větší, ale kvůli nízké porodnosti se snížila velikost pracovní síly žen ve věku 15 až 34 let.¹⁰²

¹⁰⁰ Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

¹⁰¹ Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

¹⁰² *Japan Statistical Yearbook* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/66nenkan/index.htm>

Tabulka 11 Změna pracovní síly žen do konce roku 2015 v desetitisících

Rok	Věk	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 let a více
	Celkem						
2010	2 783	271	562	631	582	512	224
2014	2 824	258	523	664	620	488	271
2015	2 842	256	513	660	637	484	292

Zdroj: *Japan Statistical Yearbook* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/66nenkan/index.htm>

Míra nezaměstnanosti žen se také snižovala. V roce 2012 byla až 4,0 %, ale v roce 2014 se snížila na 3,4 % a snižovat se nepřestala. V roce 2015 klesla nezaměstnanost žen na 3,1 % a dostala se tak na patnáctileté minimum.¹⁰³

Tabulka 12 Populace žen podle pracovní síly v tis. osob

Rok	Populace nad 15 let	Pracovní síla			(v %) Míra nezaměstnanosti
		Celkem	Zaměstnaných	Nezaměstnaných	
2012	57 420	27 660	26 540	1 120	4,0
2013	57 380	28 040	27 010	1 030	3,7
2014	57 360	28 240	27 290	950	3,4
2015	57 330	28 420	27 540	880	3,1

Zdroj: Ministry of Internal Affairs and Communications. *Statistical Handbook of Japan 201*. s. 124.

Oproti roku 2010 se v roce 2015 zvýšila také participace žen téměř u všech věkových skupin. Jedinou výjimkou byly ženy ve věku 15 až 24 let, u kterých se participace snížila o 0,9 %. Velký nárůst je možné pozorovat například u žen ve věku 35 až 44, u kterých se participace zvedla o 4,8 % nebo u žen ve věku 55 až 64 let s nárůstem o 5,3 %.¹⁰⁴

Tabulka 13 Změna v participaci žen do konce 2010–2015 v %

Rok	Věk	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 let a více
	Celkem						
2010	48,5	44,0	72,3	68,6	74,2	53,9	13,3
2014	49,2	43,4	74,9	72,6	76,3	57,4	14,5
2015	49,6	43,1	75,3	73,4	76,9	59,2	15,3

Zdroj: *Japan Statistical Yearbook* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/66nenkan/index.htm>

¹⁰³ MINISTRY of Internal Affairs and Communications. *Statistical Handbook of Japan 2016*. s. 124.

¹⁰⁴ *Japan Statistical Yearbook* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/66nenkan/index.htm>

Pozitivní posun vpřed je také viditelný na míře zaměstnanosti žen ve věku 15 až 64 let. Z původních 61,1 % v roce 2012 se po nástupu premiéra Abeho zvýšila do konce roku 2015 na 65,2 %. Premiér Abe měl ve své původní vizi důrazně zvýrazněnou participaci žen a zvýšení zaměstnanosti žen, a proto 4% nárůst, který se uskutečnil mezi lety 2012 až 2015, je Abeho kabinetem považován za úspěch.¹⁰⁵

Graf 22 Míra zaměstnanosti žen ve věku 15–64 let v %

Zdroj: Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

Tento pozitivní posun se udál, zřejmě také díky navýšení kapacit a počtu zařízení starajících se o děti. Z původního počtu v roce 2013 se do roku 2015 navýšil počet zařízení o 1 426, což ve výsledku znamenalo odhadované zvýšení o 219 000 nových míst pro děti.¹⁰⁶

4.4. Současný stav podnikatelského prostředí

Po zavedení reforem v oblasti energetiky byl otevřen trh novým společnostem. Důkazem jsou narůstající počty nových firem pohybujících se na trhu s energiemi.

¹⁰⁵ Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

¹⁰⁶ Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

V případě elektrické energie narostl počet firem od založení OCCTO a liberalizace trhu o více než 150, a počet nových firem obchodujících s plynem a ropou narostl o 38.¹⁰⁷

4.4.1. Vývoj přímých zahraničních investic

Od roku 2013, kdy začaly být zaváděny reformy, které měly sloužit k navýšení přímých zahraničních investic, uběhly již tři roky, ale na toku FDI nelze pozorovat žádné výrazné zlepšení. V druhém čtvrtletí roku 2014 došlo k dalšímu poklesu FDI až do záporných hodnot. Tok FDI klesl na -913,58 milionů dolarů a ve třetím čtvrtletí roku 2015 klesly hodnoty toku FDI dokonce až na -4181,74 milionů dolarů. V roce 2016 můžeme na nejnovějších hodnotách pozorovat růst, který přesáhl hodnotu 5000 milionů dolarů.¹⁰⁸

Tabulka 14 FDI od roku 2013 v mil USD

Rok	2013				2014			
Čtvrtletí	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
USD	1 154,74	1 222,36	59,43	-132,18	706,67	-913,58	431,75	1 920,69
Rok	2015				2016			
Čtvrtletí	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
USD	1 676,83	135,54	-4 181,74	-383,46	3 028,15	1 734,57	5 058,71	-

Zdroj: OECD Foreign Direct Investment (FDI) Statistics. *Knoema* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.trahttps://knoema.com/OECDFDIS2014/oecd-foreign-direct-investment-fdi-statistics?country=1000190-japandingeconomics.com/japan/unemployment-rate>

4.4.2. Změna v daňových sazbách

V roce 2012 byla změněna efektivní míra korporátní daně z původních 40,69 % na 38,01 %. Procentuální výše 40,69 % nebyla změněna od roku 2005. Další změny v efektivní míře korporátní daně proběhly v rámci velké daňové reformy v roce 2014. V tomto roce byl zajištěn další pokles až na 35,64 %. Pokles byl zapříčiněn zrušením tzv. speciální rekonstrukční korporátní daně (Special Reconstruction Corporation Tax)¹⁰⁹. Klesající trend byl zachován i v následujících letech. V roce 2015 klesla efektivní

¹⁰⁷ TOYODA, Masakazu. *Electricity Market Reform and its impact on Energy Market in Japan*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <https://eneken.ieej.or.jp/data/6606.pdf>

¹⁰⁸ OECD Foreign Direct Investment (FDI) Statistics. *Knoema* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.trahttps://knoema.com/OECDFDIS2014/oecd-foreign-direct-investment-fdi-statistics?country=1000190-japandingeconomics.com/japan/unemployment-rate>

¹⁰⁹ Reduction in Effective Corporate Tax Rate. *KPMG* [online]. 2013 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://home.kpmg.com/jp/en/home/insights/2014/01/e-taxnews-20131206.html>

míra korporátní daně na 33,06 % a v roce 2016 dokonce na 30,86 %, přičemž se v budoucnosti uvažuje o dalším snížení.¹¹⁰

Graf 23 Vývoj efektivní míry korporátní daně

Zdroj: Japan Corporate Tax Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/corporate-tax-rate>

Již zmíněná velká daňová reforma zahrnovala i další daňové změny, které měly zlepšit podnikatelské prostředí. V této daňové reformě byly zahrnuty změny v oblastech jako například zaměstnávání, kde byla ustanovena 10% daňová sleva při přijímání nových zaměstnanců a navýšení platů o 2 %. V roce 2014 začalo být významně podporováno investování do rizikového kapitálu (Venture capital). Pokud firma investovala do rizikového kapitálu odsouhlaseného Ministerstvem hospodářství, obchodu a průmyslu¹¹¹ (dále již METI), mohla si odepsat z daní až 80 % investic. Daňové výhody dostaly také firmy, které inovovaly v oblasti zvyšování produktivity nebo reorganizace.¹¹²

¹¹⁰ KPMG. *2016 Tax Reform*. 2016 [cit. 2017-04-25]. Dostupné také z: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/04/jp-en-e-taxnews-20160401.pdf>

¹¹¹ 経済産業省(keizaisangjóšó)

¹¹² *2014 Japan Tax Reform*. 2014 [cit. 2017-04-25]. Dostupné také z: https://www.ebc-jp.com/images/stories/2014_Japan_Tax_Reform_-_Overview_by_the_EBC_Tax_Committee.pdf

Závěr

Premiér Abe před svým zvolením měl velké plány a přislíbil mnohé. Ať jeho záměrem bylo získat politickou moc, či znovunastolení ekonomického růstu v Japonsku, po úspěšných volbách všichni doufali, že své sliby splní a revitalizuje japonskou ekonomiku. V roce 2013 byl oficiálně oznámen plán, kterým se Abeho vláda měla řídit a byly také vyspecifikovány konkrétní klíčové oblasti, důležité pro ekonomické znovuoživení.

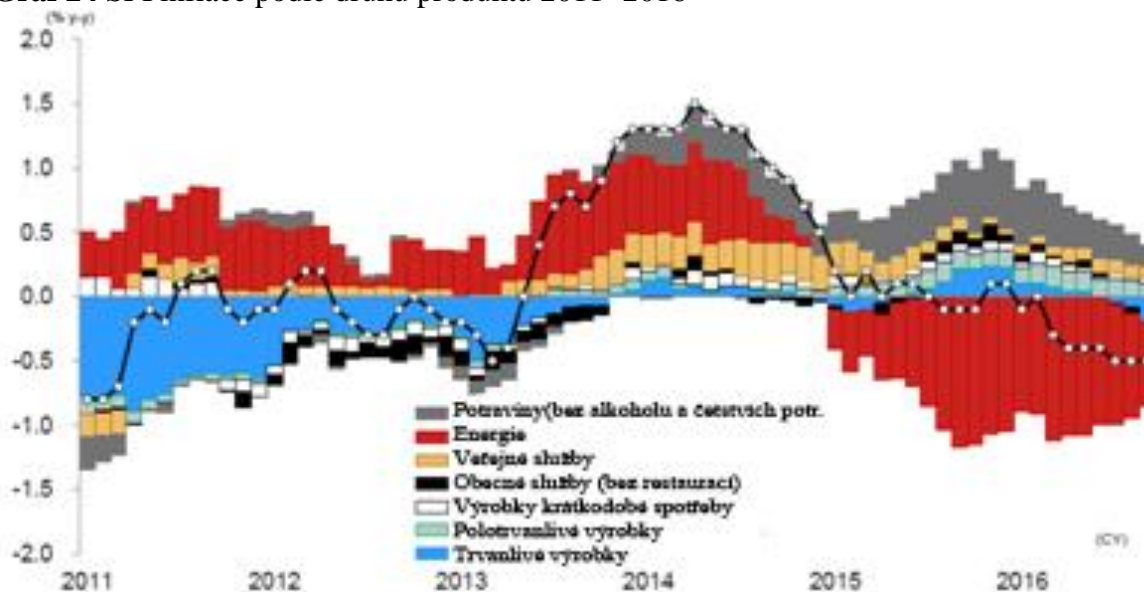
Oficiální statistiky vydané ministerstvem vnitra nabízející souhrnné informace ohledně všech oblastí, ve kterých se premiér Abe angažuje. Statistiky jsou od jeho zvolení zveřejňovány každý rok na konci dubna, spolu s oficiálními statistikami japonského statistického úřadu, a proto nejnovější údaje z roku 2016 a 2017 jsou dostupné jenom v omezené míře.

Prvním a také velice důležitým bodem, kterému je plán premiéra Abeho a tato práce věnována je deflace. Pro ukončení deflace a nastolení mírné inflace toho Japonská vláda udělala mnoho. V počátku se zdálo, že podniknuté kroky mají úspěch a deflace se začala pomalým tempem měnit v inflaci, která se nakonec v roce 2014 dostala až na 3,7 %. Tento nárůst inflace je možné považovat za úspěch, avšak úspěch, který netrval příliš dlouho. Nyní se inflace nachází na téměř stejném bodě, na kterém v období Abeho nástupu do funkce začala, a to na 0,5 %. Propad byl zapříčiněn snižujícími se cenami ropy a celkově nízkými cenami energií. Jelikož se v současné době inflace pohybuje na již zmíněné hladině, k dosažení 2 % inflace tedy nedochází a cíl abenomiky není v současnosti naplněn.¹¹³

---

¹¹³ SOUBOR autorů. *IMF Country Report: Japan*, s.4–11.

Graf 24 SPI inflace podle druhu produktu 2011–2016

Zdroj: MIWA, Takashi. *Labor Market Reform under Abenomics and Productivity*. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné také z: http://www.nomurafoundation.or.jp/wordpress/wp-content/uploads/2016/12/20161116_T_Miwa-PPT.pdf

Druhým bodem, kterému je tato práce věnována je apreciacie jenu. Posilování jenu vůči americkému dolaru je problémem, který Japonsko trápí již delší dobu. Ovlivňuje export a zahraniční obchody japonských společností, které ve výsledku nepřispívají do ekonomického rozvoje tak, jak by vláda očekávala, a proto tento problém stanovil premiér Abe jako jednu z priorit. Po posílení kurzu jenu na 76,8 JPY/USD v roce 2012 se tato otázka stala jedním z velkých témat japonské politiky. Premiér Abe po svém zvolení začal spolu s inflací řešit také situaci posilujícího se jenu. Podniknuté kroky vedly k posílení jenu až nad hodnotu 125 JPY/USD, což lze považovat za úspěch. Kurz jenu však následně poklesl a v současnosti má znovu klesající trend, takže v tomto ohledu se abenomika sice prosadila a měla svůj efekt, ale v současnosti má apreciacie jenu vůči požadovanému stavu opačný vývoj.¹¹⁴

Třetím bodem, kterým se tato práce zabývá, je nezaměstnanost a problémy na trhu práce způsobené nezaměstnaností a nerovným postavením zaměstnavatele a zaměstnance. Prvním problémem trhu práce je nezaměstnanost, která již před nástupem premiéra Abeho do funkce měla klesající trend. V klesání pokračovala i nadále a z původních 4 % v roce 2012 klesla na hodnotu pohybující se okolo 3 %

¹¹⁴ Japanese Yen. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-02-06]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/currency>

a v únoru roku 2017 byla nezaměstnanost dokonce 2,8 %. Lze tedy tvrdit, že plán snížení nezaměstnanosti funguje i v současnosti, jelikož se nezaměstnanost v Japonsku stále snižuje. Problematika nezaměstnanosti souvisí také s participací žen na trhu práce a velikost ženské pracovní síly.

I když určité průzkumy¹¹⁵ z roku 2014 ukázaly, že až 40 % mužů a žen ve věku od 20 do 40 let věří, že by muži měli pracovat na plný úvazek a ženy by se měly starat o domácnost, nejnovější statistiky uvádějí něco jiného. V současnosti můžeme vidět navyšování participace žen téměř ve všech věkových kategoriích a celková zaměstnanost žen se zvýšila na 65,2 %. V tomto ohledu abenomika, které se kvůli velkému důrazu na zaměstnávání a zapojení žen do pracovního procesu začalo přezdívat „womenomics“, funguje a daří se jí pozvolna přeměňovat smýšlení japonské společnosti.

¹¹⁶

Se zaměstnáváním souvisí také otázka duality trhu a navyšování počtu zaměstnanců, kteří nejsou ve společnostech zaměstnáni na dobu neurčitou. I přestože se premiér Abe zaslíbil a během své vlády velice hlasitě propagoval zaměstnávání na dobu neurčitou, pravdou je, že počty zaměstnanců, kteří se nedobrovolně stali *hiseikišain*, se mezi lety 2014 až 2015 snížily pouze o 210 000 osob. V tomto ohledu se nejedná o zásadní posun v otázce duality trhu práce, protože celkový počet těchto zaměstnanců je přibližně 3,27 milionu. Velký posun můžeme vidět v legislativě zaměřené na jednání se zaměstnanci a genderové rovnosti. Díky novým zákonům je možné tvrdit, že alespoň na rovině právní se podmínky zlepšily.¹¹⁷

S problémy na trhu práce jsou úzce spojeny reformy cílené na společnosti a investory. Podle materiálů zveřejněných japonskou vládou se abenomika zasloužila o výrazné zlepšení v oblasti konkurenceschopnosti japonských firem nebo také o snížení počtu bankrotů firem.¹¹⁸

---

¹¹⁵ MACNAUGHTAN, Helen, *Womenomics for Japan: is the Abe policy for gendered employment viable in an era of precarity?*, s. 17.

¹¹⁶ MACNAUGHTAN, Helen, *Womenomics for Japan: is the Abe policy for gendered employment viable in an era of precarity?*.

¹¹⁷ Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

¹¹⁸ Tamtéž.

Tabulka 15 Pořadí konkurenceschopnosti firem 2012–2015

Pořadí	2012	2013	2014	2015
1	Švýcarsko	Švýcarsko	Švýcarsko	Švýcarsko
2	Singapur	Singapur	Singapur	Singapur
3	Finsko	Finsko	USA	USA
4	Švédsko	Německo	Finsko	Německo
5	Nizozemsko	USA	Německo	Nizozemsko
6	Německo	Švédsko	Japonsko	Japonsko
7	USA	Hongkong	Hongkong	Hongkong
8	VB	Nizozemsko	Nizozemsko	Finsko
9	Hongkong	Japonsko	VB	Švédsko
10	Japonsko	VB	Švédsko	VB

Zdroj: Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

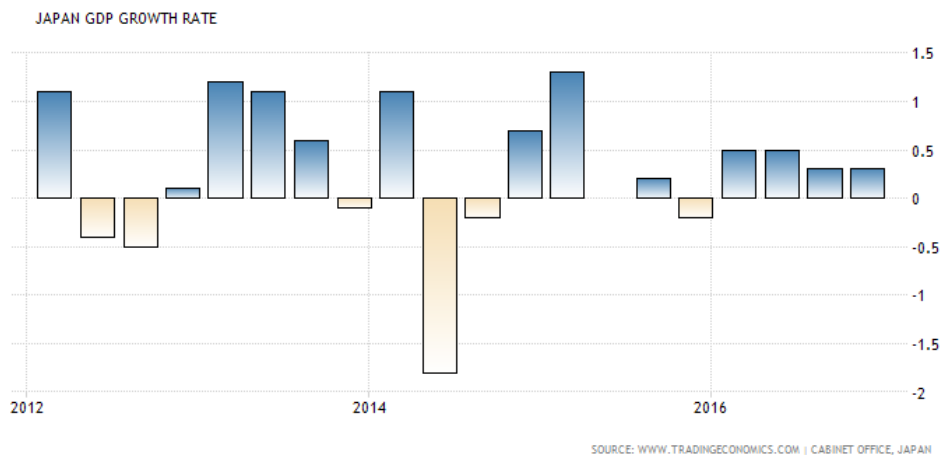
Od roku 2012 se také podle výroční zprávy zvednul běžný zisk japonských firem, který byl v roce 2012 12,4 bilionů jenů. V roce 2015 byl běžný zisk firem 17,9 bilionů jenů. Od roku 2012 se také snížil počet bankrotů o 3312 případů, což je snížení o přibližně 30 %. Velké zlepšení můžeme pozorovat i v případě japonských společností, které operují v zahraničí. Na konci roku 2015 byl export produktů zemědělství, potravin, rybolovu a lesnictví navýšen oproti roku 2012 o přibližně 295,5 miliard jenů.¹¹⁹

Ekonomický růst se tradičně měří podle HDP, a proto v původním plánu byl stanoven cíl 2% růstu HDP. Tohoto cíle nebylo za celou dobu Abeho vlády dosaženo a v roce 2014 byl vývoj HDP dokonce záporný. V současnosti se růst HDP pohybuje okolo 0,3 % a dosavadní vývoj nenaznačuje rostoucí trend, a proto lze tvrdit, že abenomika v oblasti růstu HDP kýženého cíle nedosahuje.¹²⁰

¹¹⁹ Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

¹²⁰ Japan GDP Growth Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/gdp-growth>

Graf 25 Růst HDP 2012–2016

Zdroj: Japan GDP Growth Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-26].
Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/gdp-growth>

Ve výsledku je možné tvrdit, že abenomika funguje pouze v určitých oblastech, a to v nezaměstnanosti, částečně v apreciaci jenu. V rámci inflace a růstu HDP lze hovořit pouze o polovičním vítězství vzhledem k současnému vývoji daných ukazatelů. K hodnocení abenomiky a jejich efektů na hospodářskou situaci je také nutné zmínit závažné zvyšování zadluženosti Japonska, které do budoucna bude mít jistě vážné důsledky.

Resumé

This bachelor thesis is focused on the abenomics and present economic situation in Japan. The main goal of this thesis is to explain the main goal of the abenomics and to find if stated goals were fulfilled. The first part of this thesis is about the basics of abenomics. The next part consists of the identification of the main focus points and their historical development until 2012. The third part of this thesis, there is the analysis of the current status of the Japanese economy and the focus points and summary of the collected data. The final part of this thesis is about the drawing of conclusions based of the collected data.

Seznam literatury

- [1] AOYAGI, Chie, Giovanni GANELLI a Kentaro MURAYAMA. *IMF Working paper: How Inclusive Is Abenomics?*, International Monetary Fund, 2015, WP15(54).
- [2] AOYAGI, Chie. The Path to Higher Growth: Does Revamping Japan's Dual Labor Market Matter? *IMF Working paper*. International Monetary Fund, 2013, WP13(202). ISSN 1934-7073.
- [3] ASANO, Hirokatsu ,Takahiro ITO and Daiji KAWAGUCHI, 2011, "Why Has the Fraction of Contingent Workers Increased? A Case Study of Japan," RIETI Discussion Paper Series 11-E-021.
- [4] BAIG, Taimur. *IMF Working paper: Understanding the Costs of Deflation in the Japanese Context*, International Monetary Fund, 2015, WP03(215).
- [5] EVANOFF, Douglas Darrell, Andrew G. HALDANE a George G. KAUFMAN. *The new international financial system: analyzing the cumulative impact of regulatory reform*. World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. 2016. ISBN 978-9814678322.
- [6] HAUSMAN, Joshua K., WIELAND, Johannes F. *Overcoming the Lost Decades? Abenomics after Three Years*. Brookings Papers on Economic Activity, 2015, s. 385–413. ISBN 43752179.
- [7] HRBKOVÁ, Jaha. *Společenské vědy pro techniky: Ekonomie, právo, politologie*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-9922-3.
- [8] INTERNATIONAL Labour Office, *Consumer price index manual: theory and practice*. Geneva: International Labour Office, 2004. ISBN 92-2-113699-X.
- [9] IYODA, Mitsuhiro. *Postwar Japanese economy: lessons of economic growth and the bubble economy*. London: Springer, c2010. ISBN 978-1-4419-6331-4.
- [10] JÍLEK, Josef. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada Publishing, 2013. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4516-9.
- [11] KAWAI, Masahiro, Yung Chul PAK a Charles WYPLOSZ. *Monetary and financial cooperation in East Asia: the state of affairs after the global and European crises*. Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0-19-871415-6.

- [12] KAWAMOTO, Takudži a Moe NAKAHAMA. *Naze 2 % no (bukka antei no mokuhojō) wo 2 nen teido de tassei dekinakatta no ka?: Džikeirecu bunseki ni joru kenšō*. 2016.
- [13] KOHOUT, Pavel. *Finance po krizi: Evropa na cestě do neznáma*. 3., rozš. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. Finanční trhy a instituce. ISBN 978-80-247-4019-5.
- [14] MACNAUGHTAN, Helen, *Womenomics for Japan: is the Abe policy for gendered employment viable in an era of precarity?*, The Asia-Pacific Journal, Vol. 13, Issue 12, No. 1, March 30, 2015.
- [15] MANDEL, Martin a Jaroslava DURČÁKOVÁ. *Mezinárodní finance a devizový trh*. Praha: Management Press, 2016. ISBN 978-80-7261-287-1.
- [16] MINISTRY of Internal Affairs and Communications. *Statistical Handbook of Japan 2016*. Tokyo: Statistics Bureau, 2016. ISSN 0081-4792.
- [17] REJNUŠ, Oldřich. *Finanční trhy*. 4., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014. Partners. ISBN 978-80-247-3671-6.
- [18] SOUBOR autorů. *IMF Country Report: Japan*. Washington: International Monetary Fund, 2016, 16(267).
- [19] SOUBOR autorů. *Japan Selected Issues: Minimum Wages as a Policy Tool*. International Monetary Fund, 2015, 16(268).
- [20] SOUBOR autorů. *Psychosocial Factors at Work in the Asia Pacific*. Londýn: Springer Dordrecht Heidelberg, 2014. ISBN 978-94-017-8974-5.
- [21] SPILIMBERGO, Antonio. *Real Effective Exchange Rate and the Constant Elasticity of Substitution*. International Monetary Fund, 2000.
- [22] The JAPAN Institute for Labour Policy and Training. *Labor Situation in Japan and Its Analysis: General Overview 2013/2014*. Tokyo, 2014.
- [23] TOMEŠ, Zdeněk. *Hospodářská politika: 1900-2007*. Praha: C. H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-002-7.
- [24] WANNA, John, Evert A. LINDQUIST a Jouke de VRIES. *The global financial crisis and its budget impacts in OECD nations: fiscal responses and future challenges*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2015. ISBN 978-1-78471-895-4.

Seznam internetových zdrojů

"Abenomics" is Progressing. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z:

http://www.japan.go.jp/letters/message/abenomics/AbenomicsProgressing_EN.pdf

Abenomics is Progressing. 2015 [cit. 2017-04-14]. Dostupné také z:

<http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/pdf/kaikakudankouEN.pdf>

About J-REITs. *Real Estate Investment Trust Data Portal* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: http://en.japan-reit.com/about_J-REIT

Appendix 8 Notes on the results of the CPI on the increase of consumer tax rate in April, 2014. 2014 [cit. 2017-01-04]. Dostupné také z:

<http://www.stat.go.jp/english/data/cpi/report/2014np/pdf/fu8.pdf>

ASAO, Yutaka. *Overview of Non-regular Employment in Japan*. 2011 [cit. 2017-04-13].

Dostupné také z: http://www.jil.go.jp/english/reports/documents/jilpt-reports/no.10_japan.pdf

BAIG, Taimur. *Understanding the Costs of Deflation in the Japanese Context*. 2003.

[cit. 2016-03-24]. Dostupné z:

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2003/wp03215.pdf>

Balance of Payments. *BOJ* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z:

http://www.boj.or.jp/en/statistics/br/bop_06/index.htm

Bank of Japan. *Expansion of the Quantitative and Qualitative Monetary Easing*. 2014

[cit. 2017-01-02]. Dostupné také z:

https://www.boj.or.jp/en/announcements/release_2014/k141031a.pdf

Bank of Japan. *Monetari bésu: 2016*. 2017 [cit. 2017-01-17]. Dostupné také z:

<http://www.boj.or.jp/en/statistics/boj/other/mb/base1612.pdf>

Cabinet Office. *Achievements in Three Years of Abenomics*. 2016 [cit. 2017-04-15].

Dostupné také z: <http://www5.cao.go.jp/keizai1/2016/achievements.pdf>

Comparison of J-REITs. *Real Estate Investment Trust Data Portal* [online]. 2017 [cit.

2017-02-15]. Dostupné z: <http://en.japan-reit.com/hikaku>

Consumption Tax. *Nation Tax Agency* [online]. 2017 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z:

https://www.nta.go.jp/foreign_language/consumption_tax/01.htm

The effects of an appreciation. *Economics Help* [online]. 2014 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.economicshelp.org/blog/10050/economics/effects-appreciation>

Finance and Development: A quarterly magazine of the IMF [online]. 2007, 44(3) [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2007/09/index.htm>

CHANLETT-AVERY, Emma a Rebecca NELSON. "Womenomics" in Japan. 2014. Dostupné také z: <https://fas.org/sgp/crs/row/R43668.pdf>

Chapter 19 Labour and Wages. . *Statistic Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communication* [online]. 2016 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/chouki/19.htm>

IMF. *IMF Country Report No. 16/267*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2016/cr16267.pdf>

The Impact of Exchange Rates on Japan's Economy. *Investopedia* [online]. 2015 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z: <http://www.investopedia.com/articles/investing/051515/impact-exchange-rates-japans-economy.asp>

Japan Average Monthly Wages. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/wages>

Japan Corporate Tax Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/corporate-tax-rate>

Japan GDP Growth Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-04-26]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/gdp-growth>

Japan Inflation Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/inflation-cpi>

Japan Interest Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/interest-rate>

Japan Minimum Hourly Wages. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-01-14]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/minimum-wages>

Japan's politics. *The Economist* [online]. 2007 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.economist.com/node/9340418>

The Japan's Plan for Dynamic Engagement of All Citizens. 2016 [cit. 2017-01-04].

Dostupné také z:

http://japan.kantei.go.jp/97_abe/Documents/2016/_icsFiles/afieldfile/2016/06/16/jpnplnde_en.pdf

Japan Revitalization Strategy: JAPAN is BACK. 2013. [cit. 2017-04-22]. Dostupné také z: http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/pdf/en_saikou_jpn_hon.pdf

Japan Statistical Yearbook [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/nenkan/66nenkan/index.htm>

Japan Unemployment Rate. *JMA* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.japanmacroadvisors.com/page/category/economic-indicators/labor-markets/unemployment-rate>

Japan Unemployment Rate. *Trading Economics* [online]. 2017 [cit. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://www.tradingeconomics.com/japan/unemployment-rate>

JUNKO, Shimizu a SATO Kiyotaka. *Abenomics, Yen Depreciation, Trade Deficit and Export Competitiveness*. 2014, [cit. 2017-03-24]. Dostupné také z: [http://www.akes.or.kr/eng/papers\(2014\)/61.full.pdf](http://www.akes.or.kr/eng/papers(2014)/61.full.pdf)

JPX. *ETF, ETN: Annual Report 2016*. 2016 [cit. 2017-01-02]. Dostupné také z: <http://www.jpx.co.jp/english/equities/products/etfs/data/tvdivq0000004xpi-att/b5b4pj0000010ve8.pdf>

J-REIT Data. *Real Estate Investment Trust Data Portal* [online]. 2017 [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://en.japan-reit.com/meigara/3462/portfolio/>

Kore made no (nippon saikó senryaku) [online]. 2012 [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/kettei.html>

KPMG. *2016 Tax Reform*. 2016 [cit. 2017-04-25]. Dostupné také z: <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/pdf/2016/04/jp-en-e-taxnews-20160401.pdf>

Ministry of Finance. *Japan's Fiscal Condition*. 2015. [cit. 2017-02-06]. Dostupné také z: <https://www.mof.go.jp/english/budget/budget/fy2015/02.pdf>

MIWA, Takashi. *Labor Market Reform under Abenomics and Productivity*. 2016 [cit. 2017-04-15]. Dostupné také z: http://www.nomurafoundation.or.jp/wordpress/wp-content/uploads/2016/12/20161116_T_Miwa-PPT.pdf

Monetary Affairs Department. *Quantitative and Qualitative Monetary Easing: Assessment of Its Effects in the Two Years since Its Introduction*. 2015 [cit. 2017-01-17]. Dostupné také z: http://www.boj.or.jp/en/research/wps_rev/rev_2015/data/rev15e03.pdf

Monetary Policy. *BOJ* [online]. 2017 [cit. 2017-02-01]. Dostupné z: https://www.boj.or.jp/en/mopo/measures/mkt_ope/ope_m/index.htm/

Naikaku sóridaidžin Abe Šinzó. *Dai 2dži Abe kaizó naikaku kakurjóto meibo* [online]. Tokio: Cabinet Public Relations Office [cit. 2016-08-12]. Dostupné z: http://www.kantei.go.jp/jp/96_abe/meibo/daijin/abe_shinzo.html

Nihon keizai saisei honbu no seči ni cuite [online]. 2012 [cit. 2016-12-15]. Dostupné z: <http://www.kantei.go.jp/jp/singi/keizaisaisei/konkyo.html>

OBSTFELD, Maurice. *Time of Troubles: The Yen and Japan's Economy, 1985-2008*. 2009. [cit. 2017-03-27] Dostupné z: http://eml.berkeley.edu/~obstfeld/paper_march09.pdf

OECD Foreign Direct Investment (FDI) Statistics. *Knoema* [online]. 2017 [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.trahttps://knoema.com/OECD/FDIS2014/oecd-foreign-direct-investment-fdi-statistics?country=1000190-japandingeconomics.com/japan/unemployment-rate>

The Political History of the Consumption Tax. *Nippon.com* [online]. 2016 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: <http://www.nippon.com/en/features/h00013/>

Reálný efektivní kurz koruny deflovaný cenovými indexy. *CNB* [online]. 2016 [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/docs/ARADY/MET_LIST/rekgdp_cs.pdf

Reduction in Effective Corporate Tax Rate. *KPMG* [online]. 2013 [cit. 2017-04-25]. Dostupné z: <https://home.kpmg.com/jp/en/home/insights/2014/01/e-taxnews-20131206.html>

Report on the Consumer Price Index. *Statistic Bureau, Ministry of Internal Affairs and Communication* [online]. Tokio, 2016 [cit. 2016-12-26]. Dostupné z: <http://www.stat.go.jp/english/data/cpi/1588.htm#his>

Section 3. Taxes in Japan. *JETRO* [online]. 2016 [cit. 2017-01-04]. Dostupné z: https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/laws/section3/page6.html

Section 4. Human Resource Management. *JETRO* [online]. 2017 [cit. 2017-04-15].
Dostupné z: https://www.jetro.go.jp/en/invest/setting_up/laws/section4/page9.html

Shinzo Abe's sumo-sized win. *The Economist* [online]. 2012 [cit. 2016-12-15].
Dostupné z: <http://www.economist.com/blogs/banyan/2012/12/japans-election>

Still a struggle for working women. *The Japan Times* [online]. 2016 [cit. 2017-04-14].
Dostupné z: http://www.japantimes.co.jp/opinion/2016/04/08/editorials/still-a-struggle-for-working-women/#.WQh_jBOLTIV

Strong yen is a brake on Japanese carmakers' profits. *The Japan Times* [online]. 2016 [cit. 2017-03-20]. Dostupné z:
<http://www.japantimes.co.jp/news/2016/02/15/business/corporate-business/strong-yen-is-a-brake-on-japanese-carmakers-profits/#.WQhPjBOLTIV>

Timeline: History of central bank intervention. *Reuters* [online]. 2010 [cit. 2017-03-18].
Dostupné z: <http://www.reuters.com/article/us-markets-intervention-timeline-idUSTRE64N3PA20100524>

TOYODA, Masakazu. *Electricity Market Reform and its impact on Energy Market in Japan*. 2016 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: <https://eneken.ieej.or.jp/data/6606.pdf>

URATA, Shujirō. *Toward Expanding Sluggish Inward Foreign Direct Investment in Japan*. 2012 [cit. 2017-04-22]. Dostupné také z:
http://www2.jiia.or.jp/en/pdf/research/H23e_competitiveness/05_urata.pdf

2014 Japan Tax Reform. 2014 [cit. 2017-04-26]. Dostupné také z: https://www.ebc-jp.com/images/stories/2014_Japan_Tax_Reform_-_Overview_by_the_EBC_Tax_Committee.pdf

2015-Base Consumer Price Index. *E-stat* [online]. 2017 [cit. 2017-03-27]. Dostupné z:
<http://www.e-stat.go.jp/SG1/estat/ListE.do?lid=000001172363>